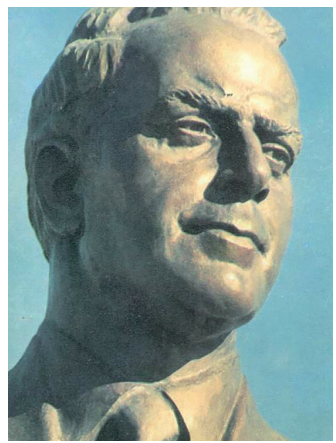

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Huseynov

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

1948-1953-cü illər deportasiyası haqqında...

Ulu Öndərin imzaladığı Fərmandan 27 il ötür

18 dekabr
2024-cü il,
çərşənbə
№ 233 (6819)
Qiyməti
60 qəpik

Bax səh. 2

Siyasi partiyalar üçün sınaq dövrü

Bax səh. 3

**Vyetnam nümayəndə heyəti Ümummilli
Lider Heydər Əliyevin məzarını və
Şəhidlər xiyabanını ziyarət edib**

Bax səh. 4

İcma ABŞ səfirliyinə səsləndi...

**Rəsmi Vaşinqton
Qərbi azərbaycanlıların
qaydısına niyə
dəstək vermir?**

Bax səh. 3

**Dövlət Statistika Komitəsi ilə
Vyetnam Baş Statistika İdarəsi arasında
Anlaşma Memorandumu imzalanıb**

Bax səh. 4

10 milyon 218 min 536 nəfərlik!

Hazırda sosial siyasətin bir hissəsi kimi demoqrafik siyasət ölkəmizdə xüsusi aktuallıq kəsb edir. Son illər Azərbaycanda baş vermiş həm siyasi, həm də sosial-iqtisadi dəyişikliklər demoqrafik inkişafımıza ciddi təsirini göstərib. Belə ki, demoqrafiya sahəsindəki siyasət dövlətimizin sosial siyasətinin mühüm və başlıca tərkib hissəsi olmaqla, onun əsasını təşkil edir. Demoqrafik proseslər cəmiyyət həyatının bir çox tərəfləri ilə qarşılıqlı surətdə bağlıdır. Bu əlaqə sosial-iqtisadi hadisələrin demoqrafik proseslərə və demoqrafik proseslərin də sosial-iqtisadi hadisələrə təsirinin təzahürüdür.

Müasir dövrimizdə insan inkişafının demoqrafik aspektləri bir sıra amilləri özündə cəmləşdirir. Təbii ki, demoqrafiya sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri kimi ekoloji cəhətdən təhlükəsiz və sabit iqtisadi inkişafın təmin edilməsi də qeyd olunan amillər sırasındadır.

Prezident İlham Əliyevin uğurlu islahatlar kursu ölkəmizdə dayanıqlı inkişafın təmin olunmasına imkan yaratmaqla bərabər demoqrafiya sahəsində müsbət meyilləri də stimullaşdırıb. Bunun real təzahürü ölkə əhalisinin sabit artım tempinin davam etdirilməsində açıq şəkildə özünü göstərir. Əhalisinin sayı hər il...

Bax səh. 5

Bakıda müəyyənleşən strategiya

“S&P Global Ratings” (“S&P”) beynəlxalq reyting agentliyi Azərbaycanda keçirilən COP29 Zirvə sammitində əldə edilmiş müsbət nəticələri nəzərə alaraq COP-la bağlı reyting tərtibatına yenilənmiş yanaşma təqdim edib. Belə ki, COP29-da əldə olunan ən mühüm nəticələrdən biri kimi kollektiv iqlim maliyyələşdirilməsi və şəffaflıq platformasının yaradılması agentliyin reyting baxışlarını da yeniləməyə sövq edib. S&P Global Ratings” hesab edir ki, Bakıda iqlim ailəsi üçün geniş imkanlar açılacaq maliyyə fondunun yaradılması, dövlət və özəl mənbələrdən hər il 300 milyard dollar məbləğində vəsaitin ayrılmasına dair anlaşmanın əldə olunması əvvəlki COP hədəfinin üç qatı olmaqla global karbon emissiyasının azaldılması istiqamətində mühüm addım olacaqdır.

Borc alətlərinə yeni baxış

Hesabatda vurğulanı ki, COP29-dan sonra ölkələrin öz Milli Müəyyənleşdirilmiş Təhlələrini (NDCs) və iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşma planlarını yenidən nəzərdən keçirəyi nəzərdə tutulub ki, bu addımlar fiziki iqlim risklərinə məruz qalan ölkələr üçün, orta və uzunmüddətli hədəflərə yönəldiləcək. “S&P” hesab edir ki...

Bax səh. 5

“ING Group”un yeni proqnozu...

Niderlandın “ING Group” analitik tədqiqat şirkəti Azərbaycanda orta illik inflyasiya ilə bağlı yenilənmiş proqnozunu dərc edib. 3 ay əvvəlki ssenari ilə müqayisədə qiymət indeksləri aşağı salınıb. Belə ki, yeni gözləntilərə əsasən, 2024-cü ildə ölkəmizdə orta illik inflyasiya 2,1 faiz, 2025-ci ildə 4,1 faiz, 2026-cı ildə isə 4,5 faiz səviyyəsində proqnozlaşdırılır. “ING”in analitik qrupu cari il üzrə inflyasiya rəqəmini 0,1 faiz, növbəti il üzrə 0,6 faiz azaldıb. 2026-cı ilə dair proqnoz göstəriciləri isə sabit saxlanılıb.

“ING Group” inflyasiya gözləntiləri Dövlət Statistika Komitəsinin illik proqnozları ilə demək olar ki, üst-üstə düşür. Komitənin məlumatına əsasən, 2024-cü ilin ötən 11 ayında istehlak qiymətləri indeksi 2 faiz təşkil edib, ilin sonunda yekun rəqəm 2,2 faiz fərz edilir. Yaxud, Mərkəzi Bankın (MB) da yenilənmiş proqnozları “ING Group”un qiymət indeksi ehtimallarına uyğundur. MB-nin proqnozlarına əsasən, 2024-cü ildə inflyasiya 2-2,5 faiz, növbəti il ildə isə 4-5 faiz civarında olacaqdır.

İqtisadiyyat Nazirliyinin ssenarisinə əsasən, isə qiymət indeksi 2024-cü ildə 3 faiz, 2025-ci ildə 4,9 faiz, 2026-cı ildə 4,4 faiz, 2027-ci ildə 4,2 faiz çərçivəsində...

Bax səh. 5

“Milad atəşkəsi” olacaqmı?

Macarıstanın Baş naziri Viktor Orbanın irəli sürdüyü Rusiya-Ukrayna müharibəsinin həlli üçün sülh planı beynəlxalq səviyyədə geniş müzakirələrə yol açıb. Özünəməxsus siyasi gedişləri ilə fərqlənən Orbanın sülh çağırışına belə həssas yanaşma təsadüfi deyil. Rusiya-Ukrayna müharibəsi uzandıqca onun dünya üçün fəsadları daha ağır olur. Buna görə də başlanğıcda “Rusiyanı uzun sürən yorucu müharibə ilə məğlub etmək” planları quran Avropada da hazırda aktiv döyüşlərin getməsinə münasibət birmənalı deyil. Belə görünür ki, uzanan müharibə Qərbin özü üçün də yorucu olub. Buna görə də müharibənin mümkün qədər tez bir zamanda bitməsi ilə bağlı siyasi çevrələrdə səsləndirilən fikirlər böyük həssaslıqla qəşqəlir.

İlk addım sülh planı deyil, atəşkəsdir

Orbanın sülh təklifi ilə dünya gündəminin mərkəzinə gəlməsi onun Tramp ilə görüşündən dərhal sonra Putinə telefon açması fonunda baş verib. Məlum olduğu kimi, Tramp hələ seçkiyə bağlı təşviqat kampaniyası dövründə prezident seçiləcəyi təqdirdə Rusiya-Ukrayna müharibəsini qısa müddətdə bitirəcəyinə dair vədlər verib. Bu vəddən sonra dünya Ağ Evin...

Bax səh. 7

Almaniya növbədən kənar seçkiyə gedir

Bax səh. 6

Uzaq Şərq üçün “desert” ...

**Yeni nizam “köhnə dünya”da
nələri dəyişəcək?**

Bax səh. 7

Rüstəm Minnixanov Azərbaycanın “Dostluq” ordeni ilə təltif edilib

Prezident İlham Əliyev Rusiyanın Tataristan Respublikasının Rəisi ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev dekabrın 17-də Rusiya Federasiyasının Tataristan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixanov ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, əvvəlcə Rusiya Federasiyasının Tataristan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixanovun Azərbaycanın “Dostluq” ordeni ilə təltif edilmə mərasimi oldu. Prezident İlham Əliyevin Sərəncamına əsa-

sən, Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafında xüsusi xidmətlərinə görə Rüstəm Minnixanov “Dostluq” ordeni ilə təltif edilib.

Prezident İlham Əliyev dedi: Layiq olduğunuz mükafat münasibətilə Sizi təbrik edirəm. Uzun illərdir ki, Siz önəməli əlaqələrimizin möhkəmlənməsi üçün çox iş görürsünüz.

Ona görə də belə yüksək mükafatı Sizə təqdim etmək və yeni uğurlar arzulamaq mənim üçün çox xoşdur.

Rüstəm Minnixanov dedi: Cənab Prezident, çox sağ olun. Bu, yüksək mükafatdır. Biz Rusiya-Azərbaycan münasibətləri çərçivəsində əlaqələrimizi yüksək qiymətləndiririk. Tataristanda bunun xüsusi önəmi var. Tarixən belə alınıb ki, qardaş xalqlarımız və ön başlıcası,

liderlərimiz - Heydər Əliyev və birinci Prezidentimiz Mintimer Şəripoviç Şəymiyev bizim inkişaf etdirdiyimiz həmin kursun əsasını qoyublar.

Sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Rusiya Federasiyasının Tataristan Respublikasının Rəisi Rüstəm Minnixanov birgə nahar ediblər.

1948-1953-cü illər deportasiyası haqqında...

Ulu Öndərin imzaladığı Fərmandan 27 il ötür

Son iki əsrdə Qafqazda azərbaycanlılara qarşı məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilmiş etnik təmizləmə və soyqırımı siyasəti nəticəsində xalqımız ağır məhrumiyyətlərə, faciə və məşəqqətlərə məruz qalıb

Həmişə Azərbaycanın taleyini düşünən sabiq Prezident Heydər Əliyev tarixin bu günündə - 18 dekabr 1997-ci ildə “1948-1953-cü illərdə azərbaycanlıların Ermənistan

SSR ərazisindəki tarixi-etnik torpaqlarından kütləvi surətdə deportasiyası haqqında” fərman imzalayıb. Aradan 27 il keçib.

Ancaq zaman ötdükcə bu sənədin siyasi və ümummilli önəmi daha dərinlən dərk olunur. Fərmanda da vurğulandığı kimi, son iki əsrdə Qafqazda azərbaycanlılara qarşı məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilmiş etnik təmizlənmə və soyqırımı

siyasəti nəticəsində xalqımız ağır məhrumiyyətlərə, milli faciə və məşəqqətlərə məruz qalmışdır. Tarix unutanlığı bağışlamır. Faciələrımızdən ibrət götürməli, tariximizi dərinlən öyrənməliyik. Əks halda, yeni-yeni müsibətlərlə üzləşə bilərik. Bəhs olunan fərman da bizə məhz bunu aşlıyır. Sənəddə 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlıların Ermənistan SSR ərazisindəki tarixi-

etnik torpaqlarından kütləvi surətdə deportasiyasının hərtərəfli tədqiq edilməsi, Azərbaycan xalqına qarşı dövlət səviyyəsində həyata keçirilmiş bu tarixi cinayətə hüquqi-siyasi qiymət verilməsi və onun beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması məqsədi ilə dövlət komissiyasının yaradılması tapşırılıb. Sevindirici haldır ki, bu gün Prezident İlham Əliyevin diqqət və qayğısı sayəsində təşki-

latlanaraq səmərəli fəaliyyət göstərən Qərbi Azərbaycan İcması (QAI) tarixi ədalətin bərpası istiqamətində məqsədyönlü addımlar atır. QAI-nin səyləri sayəsində bu məsələ artıq beynəlxalq müstəviyə çıxarılıb. Ermənistan dövləti soydaşlarımızın qayıdış hüququnu tanımalı və onların ləyaqətli şəkildə geridönüşünə şərait yaratmalıdır.

23 dekabr 1947-ci il tarixli müdhiş qərar

1948-1953-cü illərdə baş verənler xalqımızın XX yüzillikdə üzləşdiyi sayca üçüncü deportasiya idi. Bu deportasiya İkinci Dünya müharibəsinin sonlarından etibarən formalaşan realiaqlar fonunda baş tutub. Həmin dövrdə fürsətçil ermənilər, o cümlədən də erməni kilsəsinin keçmiş ittifaq rəhbərliyinin, necə deyirlər, saqqızını oğurlayıblar. Belə ki, onlar hakim elitanın indiki Ermənistan ərazisində azərbaycanlılara qarşı növbəti deportasiyanın həyata keçirilməsi barədə planın reallaşdırılmasına razılıq vermişinə nail olublar. Deportasiya planı Ecmiədzin kilsəsinin arxiyepiskopu G.Çörəkçyanın 1945-ci il aprelin 19-da Moskvada İ. Stalinlə görüşündən sonra xüsusilə aktiv fəzaya daxil olub və hazırlıqlara başlanıb. 1947-ci il dekabrın əvvəlində Azərbaycan və Ermənistan KP MK-larının birinci katiblərinin adından İ. Stalinin adına məktub göndərilir. Birgə məktubda Ermənistanda yaşayan 130 min nəfər azərbaycanlının köçürülməsi məsələsinə həll etmək xahiş olunurdu. Əlbəttə, bu məktub Azərbaycan tərəfindən könnüllülük əsasında deyil, bilavasitə mərkəzi hakimiyyətin dik-təsi ilə imzalanmışdı. Həmin məktub əsas götürülməklə 1947-ci il dekabrın 23-də SSRİ Nazirlər Soveti “Kolxozçuların və digər azərbaycanlı əhəlinin Ermənistan SSR-dən Azərbaycan SSR-in Kür-Araz ovalığına köçürülməsi haqqında” qərar qəbul edir. Həmin qərarla göstərilirdi ki, 1948-1950-ci illərdə könnüllülük prinsipi əsasında Ermənistan SSR-də yaşayan 100 min kolxozçu və digər azərbaycanlı əhali Azərbaycan SSR-in Kür-Araz ovalığına köçürülsün. Qərarın 1-ci bəndində 1948-ci ildə 10 min, 1949-cu ildə 40 min və 1950-ci ildə 50 min nəfərin köçürülməsi nəzərdə tutulurdu. Qərarın 11-ci bəndində göstərilirdi ki, Ermənistan SSR Nazirlər Sovetinə icazə verilsin ki, azərbaycanlı əhəlinin Azərbaycan SSR-in Kür-Araz ovalı-

ğına köçürülməsi ilə əlaqədar onların boşaltıldıqları tikililəri və yaşayış evlərini xaricdən Ermənistanla gələn ermənilərin yerləşdirilməsi üçün istifadə etsin-

Məcburi xarakter daşıyan “kənnüllü” köçürmə

Soydaşlarımızın doğma yurd yerlərindən çıxarılması prosesinə vaxt itirmədən, dərhal başlanıldı. “Kənnüllü” köçürmə əslində məcburi səciyyə daşıyırdı. Ailələr alçaldıcı bir tərzdə alın tori ilə tikiçkləri evlərindən zorla çıxarıldılar, etiraz edənlərə təzyiqlər

1950-ci ildə köçürülənlər üçün 3500 ev tikmək qərarına alınsa da, cəmi 470 ev tikilmişdi. Yalnız 1488 köçkün ailəsi həyatıyını təsərrüfat sahəsi ilə təmin olunmuşdu. 1951-ci ildə köçkünlər üçün 5000 yaşayış evinin ti-

qalan faktlar dəhşət saçır. 1948-1950-ci illərdə Ermənistan-dan köçürülmüş 8110 ailədən yalnız 3232-si yaşayış evləri ilə təmin olunmuşdu.

1948-1953-cü illərdə azərbaycanlıların Ermənistan SSR ərazisindəki tarixi - etnik torpaqlarından kütləvi surətdə deportasiyası haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin fərmanı - Bakı şəhəri, 18 dekabr 1997-ci il

Son iki əsrdə Qafqazda azərbaycanlılara qarşı məqsədyönlü şəkildə həyata keçirilmiş etnik təmizlənmə və soyqırımı siyasəti nəticəsində xalqımız ağır məhrumiyyətlərə, milli faciə və məşəqqətlərə məruz qalmışdır. Mərhələ-mərhələ gerçəkləşdirilən belə qeyri-insani siyasət nəticəsində azərbaycanlılar indi Ermənistan adlandırılan ərazidən - min illər boyu yaşadıkları öz doğma tarixi-etnik torpaqlarından didərgin salınaraq kütləvi qətl və qırğınlara məruz qalmış, xalqımıza məxsus minlərlə tarixi-mədəni abidə və yaşayış məskəni dağıdılıb viran edilmişdir.

SSRİ Nazirlər Sovetinin 1947-ci il 23 dekabr tarixli 4083 nömrəli və 1948-ci il 10 mart tarixli 754 nömrəli qərarları Azərbaycan xalqına qarşı növbəti tarixi cinayət aktı olmuşdur. Bu qərarlar əsasında 1948-1953-cü illərdə yüz əlli mindən çox azərbaycanlı Ermənistan SSR ərazisindəki dədə-baba yurdlarından kütləvi surətdə və zorakılıqla sürgün olunmuşdur. Adi hüquq normalarına zidd olan bu qərarların icrası zamanı avtoritar-totalitar rejimin mövcud repressiya qaydaları geniş tətbiq edilmiş, minlərlə insan, o cümlədən, qocalar və körpələr ağır köçürülmə şəraitinə, kəskin iqlim dəyişikliyinə, fiziki sarsıntılara və mənəvi genosidə dözməyərək həlak olmuşlar. Bu işdə erməni şovinist dairələrinin və SSRİ rəhbərliyinin cinayətkar siyasəti ilə yanaşı, o dövrlük Azərbaycan rəhbərliyinin öz xalqının taleyinə zidd mövqeyi, soydaşlarımıza qarşı törədilən cinayətlərin təşkilində və həyata keçirilməsində iştirakı da az rol oynamamışdır.

Təəssüf ki, 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlıların Ermənistan SSR ərazisindən deportasiya olunması faktı ötən 50 il ərzində lazımcına araşdırılmamış, bu hadisələrə hüquqi-siyasi qiymət verilməmişdir.

Yuxarıda göstərilənləri nəzərə alaraq **qərara alıram:**

- 1948-1953-cü illərdə azərbaycanlıların Ermənistan SSR ərazisindəki tarixi-etnik torpaqlarından kütləvi surətdə deportasiyasının hərtərəfli tədqiq edilməsi, Azərbaycan xalqına qarşı dövlət səviyyəsində həyata keçirilmiş bu tarixi cinayətə hüquqi-siyasi qiymət verilməsi və onun beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırılması məqsədi ilə dövlət komissiyası yaradılsın.
- Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu fərmanın icrası ilə bağlı məsələləri həll etsin.

Heydər Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.

göstərilir, insanlara hətta ev əşyalarını götürməyə belə imkan verilmirdi.

Eyni zamanda, soydaşlarımızı yeni ünvanda da məşəqqətlər gözləyirdi. Arxivlərdə

kintisi planlaşdırılsa da, cəmi 3074 ev tikilib istifadəyə verilmişdi. 1952-ci ildə Ermənistan SSR-dən Kür-Araz ovalığına 600 təsərrüfatın köçürülməsi planlaşdırılıb və plan

Ümumiyyətlə, 1948-1953-cü illərdə indiki Ermənistan ərazisindən azərbaycanlıların zorla çıxarılması İrəvan da daxil olmaqla 200-dən artıq yaşayış məntəqəsini əhatə edib. Tarixi torpaqlarımızda azərbaycanlı izinin itirilməsi də amansız deportasiyanın tərkib hissəsi idi. Ermənilərin uydurma tarix və oğurluq mədəniyyəti yaratdıqları hər kəsə bellidir. Onların ayrı - ayrı dövrlərdə bu və ya digər tarixi ünvanda torpağı qazaraq ora xaçkarlar, müxtəlif erməni simvolları basdırıdıkları və sonradan həmin yerlərdə

“arxeoloji” qazıntılar apararaq erməni “ir-sini” aşkarladıklarına dair çoxlu məlumatlar yayılıb. Oxşar əməliyyatlar azərbaycanlıların zorla çıxarıldıkları ərazilərdə də təkrarlanıb.

O cümlədən İrəvanda və digər ünvanda da Azərbaycan dillidə olan təhsil müəssisələri, teatrlar bağlanıb, 60-dan artıq yaşayış

Tarixi torpaqlarımızda azərbaycanlı izinin itirilməsi

məntəqəsində toponimlər eybəcər erməni adları ilə əvəzlənib.

Mübariz ABDULLAYEV

Siyasi partiyalar üçün sınaq dövrü

YAP bələdiyyə seçkilərinə böyük inamla gedir

Yarandığı vaxtdan cəmi bir neçə ay sonra iqtidar partiyasına çevrilən Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) 1993-cü ildən bəri respublikamızda keçirilən bütün seçkilərdə fəal iştirak edib və həmişə də qalib gəlib.

Patiyanın Prezident, parlament və bələdiyyə seçkilərində mütləq səs çoxluğu ilə qalib gəməsi isə cəmiyyətin YAP-a olan dərin inamının ifadəsidir.

Yeni Azərbaycan Partiyası öz ənənəsinə sadıq qalaraq ölkəmizdə gələn il yanvarın 29-da keçiriləcək növbəti bələdiyyə seçkilərində də

aktiv şəkildə iştirak etmək əzmindədir. Bu günlərdə YAP İdarə Heyətinin növbəti iclası keçirilib. İclasda ilk olaraq Azərbaycan Respublikasında 2025-ci il yanvarın 29-

na təyin edilmiş bələdiyyə seçkiləri ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyası tərəfindən bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərin irəli sürülməsi məsələsinə baxılıb.

Siyasi partiyaların səlahiyyətli nümayəndələri qeydə alınıb

Müasir dövlət kimi inkişaf edən müstəqil Azərbaycan demokratik inkişaf yolunu öz siyasətinin əsas prioritetlərindən biri kimi müəyyənləşdirib. Ölkəmizdə dövlətin, şəxsən Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli siyasətinə uyğun olaraq 2018-ci ildən etibarən yeni siyasi konfigurasiyanın formalaşması istiqamətində inamlı addımlar atılır. Ayrı-ayrı siyasi partiyaların təmsilçiləri də icra strukturlarında, parlamentdə müxtəlif vəzifələrə irəli çəkiliblər ki, bu da cəmiyyətimizdə həmrəylik ruhunu daha da gücləndirir. Aparılan islahatların məntiqi nəticəsi olaraq ölkəmizdə söz, fikir plüralizmi yüksək səviyyədə təmin edilib, o cümlədən Konstitusiyaya və digər hüquqi sənədlərlə vətəndaşların seçki hüququ təsbit olunub.

Hazırda respublikamızda siyasi partiyalar üçün çox məsuliyyətli dövr başlayıb. Ölkəmiz növbəti bələdiyyə seçkilərinə gedir. Yerli özünüidarəetmə orqanlarının cəmiyyətə ən yaxın icra strukturları olduğunu nəzərə alsaq, deyə bilərik ki, bələdiyyə seçkiləri siyasi partiyalar üçün ciddi bir sınaqdır. Sırr deyil ki, siyasi partiyaların nüfuzu onların seçkilərdə qazandıqları nəticələrə ölçülür. Hansı partiya yüksək fəallıq göstərsə və fəaliyyətini milli iradədən, xalqın sosial sifarişlərindən çıxış etməklə qurursa, təbii ki, seçkilərdə həmin partiyanın namizədləri daha çox səs qazanırlar.

Yeri gəlmişkən, bu günlərdə Məzahir Pənahovun sədrliyi ilə Mərkəzi Seçki Komissiyasının növbəti iclası

Qələbələr partiyası olan YAP qarşından gələn bələdiyyə seçkilərinə də böyük inamla gedir. YAP İdarə

Ölkənin avanqard siyasi qüvvəsi olan YAP seçkilərə yüksək səviyyədə hazırlaşır

keçirilib. İclasda həmçinin qarşından gələn bələdiyyə seçkilərində Ədalət, Hüquq, Demokratiya Partiyası, Milli Cəbhə Partiyası, Milli Dirçəliş Hərəkatı Partiyası, "Ana Vətən" Partiyası və Böyük Azərbaycan Partiyasının səlahiyyətli nümayəndələrinin qeydə alınması məsələsinə baxılıb. Komissiya sözügedən siyasi partiyalar tərəfindən təqdim olunan şəxslərin səlahiyyətli nümayəndələr kimi qeydə alınmasına qərar verib.

yerli özünüidarəetmə orqanlarında təmsil olunan YAP üzvləri xalqın etimadını böyük məsuliyyət kimi qəbul edərək bu sahədə konkret nəticələrin əldə olunmasına hesablanan məqsədyönlü fəaliyyət həyata keçirirlər. "Bununla bərabər, yerli özünüidarəetmənin təkmilləşdirilməsi, eləcə də əhaliyə göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi və vətəndaş məmnunluğunun artırılması məqsədində mühüm vəzifələr durur. Əminəm ki, xalqın iradəsi əsasında yeni formalaşacaq bələdiyyələrdə təmsil olunmaq hüququ qazanacaq YAP üzvləri də dövlət başçısının "Bizim siyasətimizin mərkəzində Azər-

Heyətinin iclasında partiyanın növbəti bələdiyyə seçkilərinə hazırlıqlarına xüsusi diqqət çəkilib. YAP Sədrinin müavini-Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov Yeni Azərbaycan Partiyasının avanqard siyasi qüvvə kimi hər zaman ictimai-siyasi proseslərin önündə getdiyini və mühüm qələbələrə imza atdığını, qarşından gələn bələdiyyə seçkilərinə də yüksək səviyyədə hazırlaşdığını qeyd edib. O bildirib ki,

baycan vətəndaşının rifahı və mənafeyi dayanır" fikrini əsas götürərək ötən dövrün təcrübəsini və yeni dövrün çağırışlarını nəzərə almaqla bu sahədə məqsədyönlü fəaliyyət göstərəcəklər", - deyərək Tahir Budaqov bildirib.

YAP Sədrinin müavini Əli Əhmədov çıxış edərkən ölkəmizdə ötən müddət ərzində yerli özünüidarəetmə orqanlarının inkişafı istiqamətində mühüm addımlar atıldığını diqqətə çatdırıb. O, seçkilərin əhəmiyyətinə toxunaraq YAP tərəfindən namizədləri irəli sürülən şəxslərin müasir, qalib və qüdrətli Azərbaycan vətəndaşlarının yüksək rifahı naminə öz üzərlərinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetirmək üçün var gücü ilə çalışacaqlarına inamını ifadə edib.

İdarə Heyətinin iclasında YAP-ın bələdiyyə üzvlüyünə namizədlərinin siyahısı yekdilliklə təsdiqlənib. Qeyd edək ki, seçkilərin keçiriləcəyi 685 bələdiyyənin hər biri üzrə, ümumilikdə 8071 namizəd müəyyənləşdirilib.

İclasda yekun vuran YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov irəli sürülmüş namizədlərin göstərilmiş etimadı doğrultmaq üçün səylərini əsirgəməyəcəklərinə əminliyini ifadə edərək onlara uğurlar arzulayıb. "İnanırıq ki, 2025-ci il yanvarın 29-da keçiriləcək növbəti bələdiyyə seçkiləri Ulu Öndər Heydər Əliyevin dəyərli mədəni-siyasi mirası olan və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə şərəfli inkişaf yolunda əmin addımlarla irəliləyən Yeni Azərbaycan Partiyasına xalqımızın inam və etimadının növbəti bariz nümunəsi olacaqdır", - deyərək Tahir Budaqov vurğulayıb.

Mübariz FEYİZLİ

İcma ABŞ səfirliyinə səslandı...

Rəsmi Vaşinqton Qərbi azərbaycanlıların qayıdışına niyə dəstək vermir?

Hazırda beynəlxalq münasibətlər sistemində dərin böhran mövcuddur. Bu gün dünyada beynəlxalq nizam pozulub, beynəlxalq hüquq normaları iş-

ləmir. Belə olan halda bir sıra hegemon dövlətlər digər xalqlara münasibətdə öz maraqları baxımından yanaşırlar. Qərbin və onun təsir dairəsində olan

beynəlxalq təşkilatların geosiyasi ambisiyalara söykənən maraqları da dünyada ciddi təhdidlər yaradır. Həmin dəyərlərin yavaşmasında özünü göstərən

başlıca tendensiyalardan biri də ikili standartlara əsaslanan mövqedir. Bu baxımdan, bəzi Qərb dövlətləri, xüsusilə ABŞ "öndə" gedir.

QAI Antoni Blinkeni məktuba cavab verməyə çağırır

ABŞ-in ədalətsiz mövqeyi

Məlumdur ki, ərazi bütövlüyünü və suverenliyini öz gücünə bərpə edən Azərbaycan dövləti Cənubi Qafqaz regionunda yeni realıqlar yaratıb. Bu amil, həm də dövlətimizin beynəlxalq münasibətlər sistemində nüfuzunu və mövqelərini gücləndirir. Təəssüf doğuran hal odur ki, Azərbaycan BMT Nizamnaməsinə uyğun olaraq ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa etdikdən sonra ABŞ da daxil olmaqla bir sıra Qərb ölkələri ölkəmizə qarşı qərəzli mövqə sərgiləyir.

Ötən il Qarabağda anti-terror tədbirləri nəticəsində erməni separatizminin kökü kəsildikdən sonra ABŞ tərəfindən ölkəmizə qarşı ədalətsiz addımlar daha da artıb. Həm Konqres, həm də Dövlət Departamenti səviyyəsində verilən bəyanatlar, keçirilən dinləmələr və s. bunun göstəricisidir. Eləcə də, Azərbaycanda keçirilən COP29 əvvəlində və sonra da əsassız hücumlar olub. Bir neçə gün öncə isə ABŞ-in ölkəmizdəki səfiri tərəfindən guya mediaya və vətəndaş cəmiyyətinə təzyiqlərlə bağlı fikirlər səsləndirilib. Həmçinin, bu günlərdə dövlət katibi Antoni Blinken Vaşinqtonda hansısa mükafatlar təqdim edərkən Azərbaycanı hədəfə alıb. Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyi isə Antoni Blinkenin ölkəmizdə insan hüquqları və azadlıqlarının qorunması ilə bağlı mövqə vəziyyəti təhrif edən, məhkəmə-hüquq prosesinə müdaxi-

lə məqsədli qərəzli bəyanatını pisləyib. "Təəssüf ki, son 4 il ərzində Dövlət katibi Blinkenin rəhbərlik etdiyi ABŞ Dövlət Departamentinin Azərbaycanın daxili işlərinə müdaxilə ilə məşğul olması səbəbindən, sözügedən dövr bir çox dövrlərdə dostluq və əməkdaşlıq ilə yadda qalan Azərbaycan-ABŞ münasibətləri üçün itirilmiş illər kimi qiymətləndirilir. Antoni Blinken tərəfindən ölkəmizdə insan hüquqları ilə bağlı mövqə vəziyyətə münasibətdə ikili standartlar mövqeyindən çıxış edilməsinin ABŞ-in bütövlükdə Cənubi Qafqaz siyasətini iflic vəziyyətinə gətirməsi hər kəsə yaxşı məlumdur. Ümidvarıq ki, yeni ABŞ administrasiyası dövründə Azərbaycan və ABŞ arasında qarşılıqlı dostluq və tərəfdaşlıq münasibətləri yenidən bərpa olunacaq", - deyərək qeyd olunub.

Bunu ardınca ABŞ-in ölkəmizdəki səfiri Mark Libbi Vaşinqtonun Bakıya münasibətdə qeyri-dost münasibəti

ini inkar edib. O, Azərbaycanın müstəqillik illəri ərzində iki ölkə arasındakı

Məsələ ilə bağlı Qərbi Azərbaycan İcması bəyanat verib. Bəyanatda deyilir: "Hesab edirik ki, səfirlik özünün cavabının tonu ilə, o cümlədən media subyektlərinin sualını

"Hesab edirik ki, səfirlik özünün cavabının tonu ilə, o cümlədən media subyektlərinin sualını "aldadıcı" kimi dəyərləndirməklə ABŞ-in hər zaman vurğuladığı "söz azadlığı", "fikir müxtəlifliyi" prinsiplərinə, əslində, necə "hörmət bəslədiyi"ni nümayiş etdirib"

"aldadıcı" kimi dəyərləndirməklə ABŞ-in hər zaman vurğuladığı "söz azadlığı", "fikir müxtəlifliyi" prinsiplərinə, əslində, necə "hörmət bəslədiyi"ni nümayiş etdirib". Qərbi Azərbaycan İcması ABŞ-in Ermənistanla zərərli çıxarılmış azərbaycanlıların məsələsinə, o cümlədən onların mədəni irsinin Ermənistan tərəfindən dağıdılmasını görməz

Səfir Libbi nəyi inkar edir?

əməkdaşlığa yüksək qiymət verib və gələcək üçün onların böyük potensialını qeyd edib: "Azərbaycan əvəzsiz regional nəqliyyat və logistika mərkəzinə çevrilmək üçün yaxşı mövqedədir. Biz Azərbaycanın rifahının növbəti mərhələsinin inkişafına dəstək olmaq üçün, xüsusən də bu sektorlarda daha çox ticarət nümayəndəlikləri gətirməyi planlaşdırırıq".

Lakin diplomat cəmiyyətimiz tərəfindən etiraz doğuran məsələlərə aydınlıq gətirməyib. Burada söhbət ABŞ-də müxtəlif dairələrin erməni separatçılıqına verdiyi dəst-

tək, o cümlədən Qarabağ erməniləri ilə bağlı əsassız iddiaları, bütün bunların müqabilində Ermənistanın qovulmuş azərbaycanlıların taleyi ilə susqunluğudur. ABŞ-in ölkəmizdəki səfirliyi Ermənistanla azərbaycanlıların mədəni irsinin qorunması ilə bağlı Vaşinqtonun mümkün addımlarına dair Azərbaycan mediasının sualına cavab verməyib, sadəcə, bu ölkənin işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə hansısa layihələr təklif etdiyini xatırlamaqla kifayətlənib. Bu azmış kimi, ABŞ səfirliyi yaydığı açıqlama ilə ictimaiyyəti yanıltmağa cəhd edib.

İcma ABŞ-in mövqeyindən təəssüflənir

gəlməsini təəssüf hissi ilə qeyd edib. Bəyanatda diqqətə çatdırılır ki, Qərbi azərbaycanlıların qayıdış hü-

və "mədəni irs" mövzularını yalnız Azərbaycana qarşı saxta ittihamlar irəli sürmək lazım gəldikdə xatırlayır.

İcma ABŞ-in hazırkı administrasiyasının azərbaycanlılara qarşı nümayiş etdirdiyi irqi ayrı-seçkiliyi qətiyyətlə qınayıb və qərəzli siyasətinə heç olmasa səlahiyyət müddətinin bitməsinə az qalmış son verməyə, o cümlədən Dövlət katibi Antoni Blinkeni gəndirilən məktuba cavab verməyə çağırır. Bundan əlavə, regional məsələlərə dair müxtəlif birtərəfli dinləmələr təşkil edən ABŞ Senatı, Konqresin Tom Lantos adına İnsan Hüquqları Komissiyası, Dini Azadlıq Komissiyası kimi qurumlarının növbəti dinləmələrində Qərbi Azərbaycan İcmasının da iştirakının təmin olunacağına dair gözlənti ifadə edilib.

Nardar BAYRAMLI

Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin dövləti ilə Vyetnam Sosialist Respublikasının Baş Statistika İdarəsinin baş direktoru Nguyen Thi Huongun rəhbərlik etdiyi

nümayəndə heyəti ölkəmizə səfərə gəlib.

Səfər çərçivəsində dekabrın 17-də Dövlət Statistika Komitəsinin rəhbərliyi və Vyetnam nümayəndə

Vyetnam nümayəndə heyəti Ümummilli Lider Heydər Əliyevin məzarını və Şəhidlər xiyabanını ziyarət edib

heyəti Fəxri xiyabanda müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin banisi, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin xatirəsinə ehtiramla yad edib, məzarı önünə əklil və gül dəst-

tələri qoyublar.

Görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə Əliyevanın da xatirəsi anılıb, məzarı üzərinə tər güllər düzülüb.

Sonra Şəhidlər Xiyabanı ziyarət olunaraq Azərbaycanın azadlığı, müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban vermiş qəhrəman

Vətən övladlarının xatirəsi yad edilib, məzarları üzərinə tər güllər düzülüb, "Əbədi məşəl" abidəsinin önünə əklil qoyulub.

Dekabrın 17-də Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqov ilə ölkəmizdə səfərdə olan Vyetnam Sosialist Respublikasının Baş Statistika İdarəsinin baş direktoru Nguyen Thi Huongun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti arasında görüş keçirilib.

Görüşdə Azərbaycan ilə Vyetnamın bir-birinin maraqlarına hörmət edən dost və tərəfdaş ölkə olduqları, dövlətlərarası münasibətlərin yüksəlmə xətti üzrə inkişafının böyük məmnunluq doğurduğu qeyd edilib.

Xalqlarımız arasındakı münasi-

bətlərin təməlinin hələ SSRİ dövründə qoyulduğu xüsusi vurğulanaraq Vyetnam xalqının öndəri Ho Şi Minin 1959-cu ildə Azərbaycanca, xalqımızın Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin isə SSRİ Nazirlər Soveti Sədrinin birinci müavini kimi 1983-cü ildə Vyetnam səfərinin tarixi əhəmiyyəti qeyd olunub.

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin bərpasından sonra qarşılıqlı səfərlərin əhəmiyyəti nəzərə çatdıraraq 2014-cü ildə Prezident İlham Əliyevin Vyetnam Sosialist Respublikasına dövlət səfərinin, 2015-ci ildə isə

Dövlət Statistika Komitəsi ilə Vyetnam Baş Statistika İdarəsi arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb

Vyetnam Prezidenti Truong Tan Sanqin Azərbaycanla rəsmi səfərinin ölkələr arasında siyasi, iqtisadi, ticari, mədəni-humanitar, təhsil, turizm, enerji və digər sahələrdə işbirliyinin genişləndirilməsində maraqlı olduqları diqqətə çatdırılaraq müvafiq dövlət qurumları, o cümlədən Dövlət Statistika Komitəsi ilə Vyetnam Baş Statistika İdarəsi arasında əməkdaşlığın önəmi vurğulanıb.

Hor iki ölkənin statistika sahəsində təcrübəsinin qarşılıqlı maraq doğurduğu qeyd olunaraq müvafiq dövlət qurumlarının inkişafı bərdə ot-
raflı məlumat verilib, islahatlardan və

mövqelərini möhkəmləndirən Azərbaycan ilə Vyetnamın iqtisadi-ticari, mədəni-humanitar, təhsil, turizm, enerji və digər sahələrdə işbirliyinin genişləndirilməsində maraqlı olduqları diqqətə çatdırılaraq müvafiq dövlət qurumları, o cümlədən Dövlət Statistika Komitəsi ilə Vyetnam Baş Statistika İdarəsi arasında əməkdaşlığın önəmi vurğulanıb.

Hor iki ölkənin statistika sahəsində təcrübəsinin qarşılıqlı maraq doğurduğu qeyd olunaraq müvafiq dövlət qurumlarının inkişafı bərdə ot-
raflı məlumat verilib, islahatlardan və

innovasiyaların tətbiqindən bəhs edilib.

Komitə sədri Tahir Budaqovun 2023-cü ildə Vyetnama səfəri çərçivəsində baş direktor Nguyen Thi Huongunla görüşü məmnunluqla xatırlanaraq həmin görüş zamanı gələcək əməkdaşlığa dair səmərəli fikir mübadiləsinin aparıldığı bildirilib.

Daha sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi ilə Vyetnam Baş Statistika İdarəsi arasında "Statistika sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu" imzalanıb. Memorandumu Dövlət

Statistika Komitəsinin sədri Tahir Budaqov və Vyetnam Baş Statistika İdarəsinin baş direktoru Nguyen Thi Huong imzalayıblar.

Memorandumdan irəli gələn vəzifələrin icra olunmasının səmərəli nəticələr verəcəyinə - statistika sahəsində əməkdaşlığın inkişafına, beynəlxalq səviyyədə müqayisə edilə bilən və hər iki ölkənin sosial-iqtisadi vəziyyətini əks etdirən statistik məlumatlar mübadiləsinin genişləndirilməsinə və dövlətlərarası əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsinə xidmət edəcəyinə əminlik ifadə olunub.

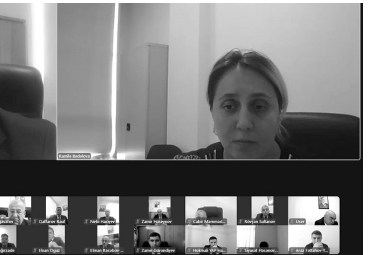
Dekabrın 17-də Azərbaycan Respublikasında 2025-ci il yanvarın 29-

na təyin edilmiş bələdiyyə seçkiləri ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Parti-

yasının Tədbirlər Planına uyğun olaraq səsvermə günündəki müşahidə

aparacaq şəxslərin təlimatlandırılması məqsədilə onlayn müşavirə keçiri-

Yeni Azərbaycan Partiyası müşavirə keçirib

lib. Seçki prosesində müşahidəçilik institutunun rolu və əhəmiyyəti, müşahidə aparılması qaydaları, müşahidəçilərin hüquq və vəzifələri barədə

ətraflı məlumat və izahat verilib.

Daha sonra iştirakçıları maraqlandıran suallar cavablandırılıb, müvafiq tapşırıq və tövsiyələr diqqətə çatdırılıb.

Bakıda "Media savadlılığı" konfransı keçirilib

Tədbir "Media savadlılığı" Həftəsi çərçivəsində təşkil olunub

Medianın İnkişafı Agentliyinin (MEDIA) təşkilatçılığı ilə dekabrın 17-də Bakıda "Media savadlılığı" konfransı keçirilib. "Media savadlılığı" Həftəsi çərçivəsində təşkil olunmuş konfransın açılış mərasimində çıxış edən Medianın İnkişafı Agentliyinin icraçı direktoru Əhməd İsmayilov media savadlılığının artırılmasının kifayət qədər miqyaslı və cəmiyyətin bütün segmentlərini əhatə edən davamlı proses olduğunu diqqətə çatdırıb. İcraçı direktor dövlət qurumlarını, medianın və cəmiyyətin ünsiyyətinin sağlam prinsiplər əsasında qurulmasının, effektiv kommunikasiyasının vacibliyini bildirib. O, medianın məzmun istehsalında peşəkarlığının yüksəldilməsinin bəzi istiqamətdə mühüm əhəmiyyət daşıdığını deyib.

Ə.İsmayilov qeyd edib ki, ölkəmiz onun informasiya mühitini çirkləndirmək istəyən müxtəlif dairələrin daim hədəfidir. Azərbaycan media ekosisteminə təsir göstərən bu ki-

mi təhdid meyilləri öz nüvbəsində həm medianın rəqəbətdə davamlı xəbərlər istehsalını artırmasını, həm dəictimaiyyətin yalan məlumatların təsirinə düşməsinin qarşısının alınması baxımından media savadlılığı səviyyəsinin yüksəldilməsini şərtləndirir. İcraçı direktor söyləyib ki, 2022-ci ildə qüvvəyə minmiş "Media haqqında" Qanunda ilk dəfə media savadlılığına anlayış verilib, media savadlılığının artırılması məqsədilə dövlət tədbirlərinin keçirilməsi Medianın İnkişafı Agentliyinə həvalə edilib. Agentliyin tərəfindən cəmiyyətdə media savadlılığı bacarıqlarının artırılması üçün beynəlxalq təcrübə araşdırılaraq hədəf qruplara istiqamətlənməsinə vahid daxili strategiya hazırlanıb.

Audiovizual Şuranın sədri İsmət Səttarov çıxışında media savadlılığının ehtiyac duyulan məlumatı tapmaq, qiymətləndirmək və ondan səmərəli istifadə etmək bacarığı olduğunu diqqətə çatdırıb. O bildirib ki,

informasiyanı anlamaq, tənqidi düşünmək, jurnalistikanın prinsiplərini mənimsəmək, medianın necə fəaliyyət göstərdiyini başa düşmək, media-da yayılan məlumat və hadisələrin heç də həmişə reallığı əks etdirməyinin fərqi olduğunu media savadlılığının əsasını təşkil edir.

İ.Səttarovun sözlərinə görə, hazırkı informasiya məkanında, məlumat bolluğu şəraitində doğru, etibarlı, qərəzsiz informasiya əldə etmək üçün media sahəsində savadlı olmağa xüsusi ehtiyac var: "Nəzərə alsaq ki, dünya üzrə orta gündəlik sosial media istifadəsi 145 dəqiqədir, informasiya-dan düzgün istifadə neinki jurnalistlər, eyni zamanda, hər kateqoriyaya aid insan üçün olduqca böyük əhəmiyyət daşıyır. Bu kontekstdə media savadlılığının hər bir insanın təhsilində yer alması çox mühümdür. Media savadlılığının müxtəlif səviyyələrdəki təhsil proqramlarına daxil edilməsi artıq günün zərurətinə çevrildiyini de-

yə bilərik".

Mə-rakeş Krallığı-nın Audiovizual Kommunika-siyalar üzrə Ali Qurumunun sədri Lotifə Axa-rbaş isə müasir dövrdə elektron informasiya cəmiyyətinin sürətlə genişlənməsi və rəqəmsal mühitdə məlumatlara asan çıxışın təmin edilməsi ilə əlaqədar auditoriyanın xəbərin doğru və etibarlı tərəfini müəyyən-ləşdirməkdə çətinliklərlə üzləşdiyini vurğulayaraq, media savadlılığının artırılmasının əhəmiyyətindən danışib. Onun sözlərinə görə, Azərbaycan ilə Mə-rakeş arasında inkişaf edən əmək-daşlıq medianın tənzimlənməsinə də müsbət təsir göstərir. Qarşılıqlı faydalı inkişaf bizə fikir mübadiləsi aparmaya imkan yaradır. Qonaq me-

döğru və etibarlı tərəfini müəyyən-ləşdirməkdə çətinliklərlə üzləşir. Məhz bu səbəbdən media savadlılığının artırılması olduqca vacibdir".

Daha sonra cari ilin iyulunda keçirilmiş 2-ci Şuşa Qlobal Media Forumunda dezinformasiya və media savadlılığı ilə bağlı səsləndirilən fikirlərin yer aldığı videoqarış təqdim edilib.

Prezident mükafatçısı və texno-blogger Təriyel Ağazadə dezinformasiyanın aşkarlanması ilə bağlı "Tools and Techniques" mövzusunda təqdimatla çıxış edib. Təqdimatda müasir

dövrün ən böyük problemlərindən biri olan saxta xəbərlərin müəyyən edilməsi üçün istifadə olunan texnologiya və metodlar auditoriyanın diqqətinə çatdırılıb.

Təqdimatdan sonra "Rəqəmsal dövrdə gənclər və media savadlılığı" mövzusunda panel sessiya təşkil olunub, mövzu ətrafında çıxışlar dinlənilib.

Tədbir çərçivəsində, həmçinin "Media savadlılığı" mövzusunda keçirilən sorğunun qalıbları mükafatlandırılıb.

Konfrans işini "Süni intellekt və media savadlılığı" mövzularında dəyirmi masalarla yekunlaşdırıb.

Qeyd edək ki, konfransda aidiyyəti dövlət qurumlarının və özəl təşkilatların, akademik müəssisələrin, media və vətəndaş cəmiyyəti institutlarının nümayəndələri, həmçinin sahə üzrə yerli və xarici ekspertlər, 500 nəfərə yaxın Azərbaycan könüllüsü və gənci iştirak edib.

Xatırladaq ki, media savadlılığının artırılması və təşviqi məqsədilə Media savadlılığı platforması da fəaliyyət göstərir.

10 milyon 218 min 536 nəfərlik!

Uğurlu demoqrafik siyasətin təzahürü

Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Hazırda sosial siyasətin bir hissəsi kimi demoqrafik siyasət ölkəmizdə xüsusi aktuallıq kəsb edir. Son illər Azərbaycan da baş vermiş həm siyasi, həm də sosial-iqtisadi dəyişikliklər demoqrafik inkişafı

mıza ciddi təsirini göstərib. Belə ki, demoqrafiya sahəsindəki siyasət dövlətimizin sosial siyasətinin mühüm və başlıca tərkib hissəsi olmaqla, onun əsasını təşkil edir. Demoqrafik proseslər cəmiyyət həyatının bir çox tərəfləri ilə qarşılıqlı surətdə bağlıdır. Bu əlaqə sosial-iqtisadi hadisələrin demoqrafik proseslərə və demoqrafik proseslərin də sosial-iqtisadi hadisələrə təsirinin təzahürüdür.

Müasir dövrimizdə insan inkişafının demoqrafik aspektləri bir sıra amilləri özündə cəmləşdirir. Təbii ki, demoqrafiya sahəsində dövlət siyasətinin əsas prinsipləri kimi ekoloji cəhətdən təhlükəsiz və sabit iqtisadi inkişafın təmin edilməsi də qeyd olunan amillər sırasındadır.

Prezident İlham Əliyevin uğurlu islahatlar kursu ölkəmizdə dayanıqlı inkişafın təmin olunmasına imkan yaratmaqla bərabər, demoqrafiya sahəsində müsbət meylləri də stimullaşdırıb. Bunun real təzahürü ölkə əhalisinin sabit artım tempinin davam etdirilməsində açıq şəkildə özünü

göstərib. Əhalisinin sayı hər il sabit şəkildə artan ölkəmizdə dayanıqlı sosial-iqtisadi tərəqqi, sosial siyasət davamlı xarakter

almaqla demoqrafik inkişafa təkan verir.

Əhalinin sayında 0,4 faiz artım

İlin əvvəlindən Azərbaycanda əhalinin sayı 37 min 766 nəfər və ya 0,4 faiz artaraq 2024-cü il noyabr ayının 1-i vəziyyətində 10 milyon 218 min 536 nəfərə çatıb. Bu barədə məlumatı Dövlət Statistika Komitəsi açıqlayıb.

Qeyd edilib ki, əhalinin ümumi sayı-

nın 54,5 faizini şəhər, 45,5 faizini kənd sakinləri, 49,8 faizini kişilər, 50,2 faizini isə qadınlar təşkil edir.

Sosialyönümlü siyasətin miqyası genişlənir

Qeyd edək ki, ölkəmizdə əhalinin artımı qarşısında genişmiqyaslı tədbirlər görülür, yeni uşaq bağçaları və məktəblər, müalicə müəssisələri, idman kompleksləri istifadəyə verilir. Bu gün ölkəmizdə iqtisadi sabitləşmənin nəticəsi olaraq, sosial sahədə ciddi dəyişikliklərə təkan verir. Əlbəttə ki, iqtisadi sferada islahatlar prosesi dərinləşdikcə, dövlət vətəndaşların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı üzərinə yeni-yeni öhdəliklər götürür, sosialyönümlü siyasətin miqyasını daha da genişləndirir. Həyata keçirilən müxtəlif tədbirlər, islahatlar və maliyyə təminatı

nın gücləndirilməsi sayəsində milli iqtisadiyyatımızın həcmi çox artıb. Son 20 ildə Azərbaycan Respublikasında əhalinin sosial müdafiəsi sahəsində qəbul edilmiş qanunlar, imzalanmış fərman və sərəncamlar, əhalinin sosial müdafiəsi sahəsində aparılan əsaslı islahatlar bu sahədə prinsipce yeni vəzifələr yaradıb. Beləliklə, qarşıya milli normaların beynəlxalq təcrü-

bəyə uyğunlaşdırılması, əhalinin sosial müdafiəsində yeni yanaşma və ənənəvi metodların təkmilləşdirilməsi kimi tələblər qoyulub. Dövlət başçısının imzaladığı fərman və sərəncamlar sırası vətəndaşın sosial vəziyyətinin yaxşılaşdırılması, aztəminatlı ailələrin, keçmiş qaçqın və məcburi köçkünlərin, müharibə veteranlarının, şəhid ailələrinin, tələbələrə sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə hesablanıb. Bu tədbirlər sosial sahədə inqilabi dəyişikliklərin olduğunu xarakterizə edir.

Milli istehsalımızın gücləndirilməsi üçün zəmin...

Əhali artımının iqtisadiyyata təsirini də xüsusilə qeyd etmək lazımdır. Belə ki, əhalinin say artımı daxili bazarda da artımın səbəb olur. Bu amil xüsusilə milli istehsalın gücləndirilməsi üçün xüsusi zəmin yaradır. Digər tərəfdən əhalinin artması istehsal miqyaslı iqtisadiyyatların yaranmasına gətirib çıxarır ki, bu da yalnız bir insana lazımı minimum investisiyanı qoymağa imkan verir. Həmçinin əhali kütləsinin artması ilə avtomatik olaraq tələb böyüyür və kapital genişlənməsi də baş verir.

Göründüyü kimi, demoqrafik inkişaf səviyyəsi iqtisadi artım səviyyəsinə, dövlətin müdafiə qabiliyyətinə və milli maraqların təhlükəsizliyinə birbaşa təsir edir. Bu baxımdan əhali siyasətinə milli təhlükəsizlik sahəsində siyasi fəaliyyətin əsas elementi kimi baxmaq lazımdır. Milli təhlükəsizlik siyasətinin demoqrafik cəhəti isə ilk növbədə vətəndaşların həyatının qorunmasını, demoqrafik çoxalmanın səmərəlilik səviyyəsinin artmasını təmin etməkdir.

Yeganə BAYRAMOVA

“ING Group” un yeni proqnozu...

Azərbaycanda inflyasiya sabit qalacaq

Niderlandın “ING Group” analitik tədqiqat şirkəti Azərbaycanda orta illik inflyasiya ilə bağlı yenilənmiş proqnozunu dərc edib. 3 ay əvvəlki ssenari ilə müqayisədə qiymət indeksləri aşağı salınıb. Belə ki, yeni gözləntilərə əsasən, 2024-cü ildə ölkəmizdə orta illik inflyasiya 2,1 faiz, 2025-ci ildə 4,1 faiz, 2026-cı ildə isə 4,5 faiz səviyyə-

sində proqnozlaşdırılır. “ING” in analitik qrupu cari il üzrə inflyasiya rəqəmini 0,1 faiz, növbəti il üzrə 0,6 faiz azaldıb. 2026-cı ilə dair proqnoz göstəriciləri isə sabit saxlanılıb.

“ING Group” inflyasiya gözləntiləri Dövlət Statistika Komitəsinin illik proqnozları ilə demək olar ki, üst-üstə düşür. Komitənin məlumatına əsasən, 2024-cü ilin ötən 11 ayında istehlak qiymətləri indeksi 2 faiz təşkil edib, ilin sonunda yekun rəqəm 2,2 faiz fərz edilir. Yaxud Mərkəzi Bankın (MB) da yenilənmiş proqnozları “ING Group” un qiymət indeksi ehtimallarına uyğundur. MB-nin proqnozlarına əsasən, 2024-cü ildə inflyasiya 2-2,5 faiz, növbəti iki ildə isə 4-5 faiz civarında olacaq.

İqtisadiyyat Nazirliyinin ssenarisinə əsasən, isə qiymət indeksi 2024-cü ildə 3 faiz, 2025-ci ildə 4,9 faiz, 2026-cı ildə 4,4 faiz, 2027-ci ildə 4,2 faiz çərçivəsində müəyyənləşib.

Digər proqnozlar da nikbindir...

Bu rəqəmlər digər beynəlxalq iqtisadi institutların proqnozlarına çox yaxındır. Belə ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) proqnozlarına görə, 2024-cü ildə Azərbaycan orta illik inflyasiya 5 faiz, 2025-ci ildə isə 3,9 faiz təşkil edəcək. Beynəlxalq Valyuta Fondunun qiymətləndirməsinə görə qiymət indeksi cari ildə 3,5 faiz, 2025-ci ildə 5 faiz, növbəti illərdə isə 4 faiz olacaq. Dünya Bankının proqnozlarında isə inflyasiyanın 2024-cü ildə

Ancaq bunlara baxmayaraq, inflyasiyanın davamlı sabit qalacağına arxayınlaşmaq olmaz. Çünki global bazara tam arxayın olmaq olmaz, bölgədə geosiyasi müərkəkləşmə proseslər hələ də davam edir ki, bu risklər inflyasiyanı yenidən sürətləndirə bilər. Belə ki, xarici mühitin yüksək həssaslığı, dünyada geosiyasi və geoiqtisadi vəziyyətin daha da gərginləşməsi, beynəlxalq logistika zəncirlərinin pozulması, bir çox ölkələrdə inflyasiyanın hədəf səviyyələrindən yuxarıda qalması gözləntiləri, iqlim dəyişmələri səbəbindən temperaturun artması və digər mənfi xarici şoklar qiymətlərin əlavə artımına səbəb ola bilər.

Bütün bunları nəzərə alan hökumət birrəqəmli inflyasiya çərçivəsinə arxayın olmayaraq, qiymət indeksinə təsir edən daxili və xarici faktorları, o cümlədən antiinflyasiya tədbirlərini prioritet kimi diqqətdə saxlayacaq. Mərkəzi Bankın mövqeyindən də aydın olur ki, antiinflyasiya tədbirlərinin gücləndirilməsi ilə bağlı təxirəsalınmaz tədbirləri davam etdirəcək. Eyni zamanda, büdcə xərclərinin pul bazara təsirlərinin daim monitorinqi aparılacaq. Büdcə xərclərinin irihəcmli artımları da adətən inflyasiya təzyiqlərini yüksəldir, nəzərə alsaq ki, 2025-ci ilin büdcə zərfində ölkənin müdafiə qabiliyyətinin və milli təhlükəsizliyinin gücləndirilməsi, azad ərazilərdə quruculuq işlərinin sürətləndirilməsi, əhalinin sosial müdafiəsinin yaxşılaşdırılması məqsədilə əlavə xərclər müəyyən edib. Ona görə də, xərc siyasətində maksimum ehtiyatlı davranılacaq ki, izafi xərclər və pul kütləsi yaranmasın. Eləcə də, əlavə xərclərin yüksək inflyasiyaya təkan verməyən

səviyyədə saxlanması üçün fiskal siyasət çərçivəsində müəyyən addımlar atılacağı da istisna deyil.

Ona görə də, hökumət inflyasiya faktorlarını təhlil edərkən inzibati alətləri də yaddan çıxarmaq niyyətində deyil və antiinflyasiya tədbirləri 2024-cü ildə strateji məqsəd kimi müəyyən edildiyindən bu kurs 2025-ci ildə də əsas prioriteti kimi diqqətdə saxlanılacaq. İqtisadi siyasətin əsas çərçivə hədəflərinə uyğun olaraq bütün iqtisadi qurumlar yenə də işə koordinasiya ediləcək.

ELBRUS

Bakıda müəyyənləşən strategiya

“S&P” agentliyi COP29-un mühüm nəticələrinə əsaslanaraq yeni reyting yanaşması tətbiq edəcək

“S&P Global Ratings” (“S&P”) beynəlxalq reyting agentliyi Azərbaycanda keçirilən COP29 Zirvə sammitində əldə edilmiş müsbət nəticələrə nəzərə alaraq COP-la bağlı reyting tərtibatına yenilənmiş yanaşma təqdim edib. Belə ki, COP29-da əldə olunan ən mühüm nəticələrdən biri kimi kollektiv iqlim maliyyələşdirilməsi və şəffaflıq platformasının yaradılması agentliyin reyting ba-

xışlarını da yeniləməyə sövq edib. “S&P Global Ratings” hesab edir ki, Bakıda iqlim ailəsi üçün geniş imkanlar açılacaq maliyyə fondunun yaradılması, dövlət və özəl mənbələrdən hər il 300 milyard dollar məbləğində vəsaitin ayrılmasına dair anlaşmanın əldə olunması əvvəlki COP hədəfinin üç qatı olmaqla global karbon emissiyasının azaldılması istiqamətində mühüm addım olacaq.

Borc alətlərinə yeni baxış

Hesabatda vurğulanır ki, COP29-dan sonra ölkələrin öz Milli Müəyyənləşdirilmiş Təhfələrini (NDCs) və iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşma planlarını yenidən nəzərdən keçirəcəyi nəzərdə tutulub ki, bu addımlar fiziki iqlim risklərinə məruz qalan ölkələr üçün, orta və uzunmüddətli hədəflərə yönəldiləcək. “S&P” hesab edir ki, daha iddialı maliyyə hədəfləri ölkələri daha iddialı planlar hazırlamağa sövq edə bilər ki, bu da iqtisadiyyatın əsas sektorlarına, xüsusən də inkişaf etməkdə olan ölkələrə əhəmiyyətli təsir göstərəcək. Dayanıqlı maliyyə infrastrukturunun qurulması ekoloji maneələrin aradan qaldırılması və xalis sıfır emissiya məqsədlərinə nail olunması yolunda mühüm töhfə verəcək. “S&P”-nin ekspert qrupu hesab edir ki, maliyyələşmə institutunun fəaliyyətə

başlaması iqlim dayanıqlılığına həssas ölkələrin borc alətlərinin də qiymətləndirilməsinə yeni baxış formalaşdırır. Bu baxımdan iqlim fəsadlarına məruz qalan ölkələr üçün maliyyə donorluğunun təmin edilməsi həm də borcların restrukturizasiyasını meydana çıxarır ki, COP-un reyting qiymətləndirməsində yanaşmanın dəyişdirilməsi zərurəti yaranır.

Göründüyü kimi, COP29 sammiti Azərbaycanın global miqyaslı mötəbər tədbirə olduqca peşəkarcasına və məsuliyyətlə hazırladığını, builki tədbirin əvvəlki COP toplantılarına nisbətən daha müəssəssəklil və fəal müzakirələr, geniş məsləhətləşmələr ruhunda davam etdiyini bir daha təsdiqləyir. Ən mühüm hadisələrdən biri kimi Paris sazişinin 6,4 maddəsi (karbon bazarları) üzrə razılaşmanın əldə olunması Azərbaycanın COP hərəkətinə yeni cığır açdığını göstərir.

COP29-dan əsas gözləntilərin biri dayanıqlı maliyyələşmə arxitekturasının qurulmasıdır. Sammitdə bu istiqamətdə də iradlı təşəbbüslər ortaya qoyuldu və artıq beynəlxalq maliyyə korporasiyaları və bank strukturları iqlim dəyişiklikləri

Azərbaycanın iradəsi sayəsində

nin fəsadlarına qarşı mübarizə məqsədilə öz maliyyə töhfələrini artıracığına dair yekun razılaşma sənədi imzalandı. Həmçinin, İqlim Maliyyəsi üzrə Fəaliyyət Fondunun (İMFF) yaradılması inkişaf etməkdə olan ölkələrdə iqlim maliyyələşməsinin mühüm sütunu olan “İqlim Dəyişmələri üzrə İtqi və Zərər Fondu”na vəsait ayrılmasına da hüquqi-iqtisadi təminat yaratdı. Azərbaycanın iradəsi sayəsində global iqlim dəyişmələri ilə bağlı mübarizə tədbirlərində həlledici rol olan digər maliyyələşmə mexanizmləri də təmin edilib.

Beynəlxalq təşkilatlar strateji qərarlarını Bakı sazişlərinə uyğunlaşdırır

Sessiya çərçivəsində Bakı Maliyyə Məqsədinin yekdilliklə dəstəklənməsi inkişaf etməkdə olan ölkələrə 2035-ci ilə qədər 1,3 trilyon dollar məbləğində iqlim maliyyəsi portfelinin formalaşması və maliyyənin təmin edilməsi öhdəliyini qoyur. İqlim kapitalı fondunun öhdəlik ssenarisinə əsasən, 2035-ci ilə qədər ehtiyac olan ölkələr blokuna hər il ən azı 300 milyard dollar vəsaitin səfərbər olunması nəzərdə tutulur. Sammitdə bu istiqamətdə digər iradlı təşəbbüslər ortaya qoyuldu və artıq beynəlxalq maliyyə korporasiyaları və bank strukturları iqlim dəyişikliklərinin fəsadlarına qarşı mübarizə məqsədilə öz maliyyə töhfələrini artıracığına dair ümidverici bəyanatlar səsləndirdi. Məsələn, Dünya Bankı maliyyə töhfəsinin 170 milyard çatdıracağını bildirib. Eləcə də Avstraliya və İsveç Fonda 730 milyon dollar töhfə verəcək.

Ümumilikdə, Azərbaycanın məsuliyyətli ölkə kimi üzərinə götürdüyü öhdəlikləri layiqincə yerinə yetirərək beynəlxalq iqlim çağırışları ilə bağlı nümunəvi modelləri ortaya qoydu. COP29 sammitindən bir aya yaxın müddət keçməsinə baxmayaraq, ölkəmizin təşəbbüskarlığı ilə əldə olunmuş mühüm nəticələr iqlimlə bağlı növbəti fəaliyyət planlarının yol xəritəsini təşkil etməkdədir. Bakıda müəyyənləşən strategiya, eyni zamanda, beynəlxalq iqtisadi qurumların, reyting agentliklərinin, o cümlədən “S&P”-nin hesabatlarında da yeni iqlim dəyərləndirmələrini labüdləşdirib. Bu, Azərbaycanın COP hərəkətində yaratdığı yeni reallıqlardır və beynəlxalq təşkilatların strateji qiymətləndirmə metodologiyasını Bakı sazişlərinə uyğunlaşdırması deməkdir.

E.CƏFƏRLİ

Hərbi xidmət müddətinin azaldılması müzakirə olunmur

Qanunvericiliyə təklif edilən dəyişikliklərdə bu məsələ nəzərdə tutulmur

Milli Məclisin dekabrın 16-da keçirilən iclasında “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” və “Azərbaycan Respublikasında səfərbərlik hazırlığı və səfərbərlik haqqında” qanuna, habelə “Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnaməyə bir sıra dəyişikliklər birinci oxunuşda qəbul olunub. Dəyişikliklərə əsasən sözügedən qanunlarda bir sıra yeniliklər ediləcək. Məsələn, hərbi xidmətə çağırış üçün son yaş həddi 35-dən 30-a endirilir. Lakin bəzi saytlarda və sosial şəbəkələrdə dəyişikliklərdə hərbi xidmət müddətinin də azaldıldığı iddia olunur.

Məsələ ilə bağlı Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin şöbə rəisi Pərviz Sədrəddinov bildirib ki, həqiqi hərbi xidmət müddətinin azaldılması müzakirə mövzusu deyil: “Son günlər “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” və “Azərbaycan Respublikasında səfərbərlik hazırlığı və səfərbərlik haqqında” qanuna, habelə “Hərbi xidmətkeçmə haqqında” Əsasnaməyə bir sıra dəyişikliklərin edilməsi məsələsi cəmiyyətdə geniş müzakirə olunur. Əfsuslar olsun ki, bəzi xəbər saytlarında, sosial şəbəkə səhifələrində tirajlanan xəbərlər, həmçinin ekspertlər tərəfindən bildirilən fikirlər ictimaiyyət arasında çaşqınlıq yaradıb. Səfərbərlik və Hərbi Xidmət

Çağırış üzrə Dövlət Xidməti qanunun müvafiq müddəalarının təkmilləşdirilməsinə dair təkliflər verib və layihə Milli Məclisin Müdafiə, təhlükəsizlik

və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinə təqdim edilib”. Onun sözlərinə görə, Milli Məclis tərəfindən qəbul edilən və ölkə başçısı tərəfindən imzalandığı təqdirdə qanunun yeni müddəaları qüvvəyə minəcək. “Sadəcə, bir qədər səbirli olub, nəticəni gözləmək lazımdır. Dəyişikliklər bir sıra yenilikləri nəzərdə tutur. Lakin həqiqi hərbi xidmət müddətinin azaldılması məsələsi müzakirə mövzusu deyil. Yeni alitəhsilli çağırışçılar əvvəllər olduğu kimi 12 ay, digər hallarda isə 18 ay müddətində həqiqi hərbi xidmətə gedəcəklər”, -deyə o, vurğulayıb.

Qeyd edək ki, sözügedən dəyişikliklər müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan vətəndaşların tibbi şəhadət-

ləndirilməsi sahəsində göstərilən xidmətlərin optimallaşdırılması və elektronlaşdırılması, habelə hərbi xidmətə çağırışla bağlı müvafiq müddəaların

dəqiqləşdirilməsi məqsədilə hazırlanıb. Layihəyə əsasən, “Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında” Qanuna “tibbi şəhadətləndirilmə”, “elektron kabinet” və “çağırış vərəqəsi” anlayışları əlavə edilir. Layihədə aidiyyəti dövlət orqanları arasında tibbi müayinənin nəticələrinin elektron əldə edilməsi, əlilliyi müəyyən olunmuş çağırışçıların tibbi müayinəsinə dair müvafiq qərarın onların əyani formada tibbi müayinəsinə apa-

rılmadan çağırışçıya dair elektron informasiya sistemində mövcud olan məlumatlar əsasında qəbul edilməsi, müvafiq dövlət orqanlarının sistemlərinin

qarşılıqlı inteqrasiyası ilə bağlı müddəalar əks olunub. Eyni zamanda, layihədə ilkin hərbi qeydiyyatın müddəti, habelə təşkilatlar tərəfindən ilkin hərbi qeydiyyata alınmalı olan vətəndaşların siyahılarının müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edilməsi müddəti uzadılır. Çağırışçılar

barəsində çağırış komissiyaları tərəfindən qəbul edilmiş qərarlar onlara 10 gün müddətində deyil, 3 gün müddətində bildiriləcək. Layihədə müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılmalı olan vətəndaşların tibbi müayinədən keçməsi müddəti çağırışa 2 ay qalmış müddətdə müəyyən olunur.

Bundan başqa, layihədə müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırış üçün nəzərdə tutulan son yaş həddinin 35-dən

30 yaşa endirilməsi təklif olunur. Parlamentin Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiya ilə mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev bildirib ki, əvvəllər ölkəmizdə müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırış yaşının yuxarı həddi 30 yaşa qədər olub. Onun sözlərinə görə, yaş həddi müharibə şəraitində ordunun komplektləşdirilməsi istiqamətində atılan addımlarla əlaqədar 35-ə qaldırılmışdır: “Amma artıq bu gün ordunun komplektləşdirilməsində problem yoxdur. Fiziki, psixoloji hazırlıq, yetkinlik baxımından bu yaş nəzərə alınır”.

Yuxarıda qeyd olunanlarla yanaşı, layihədə müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırışdan azad edilərək hərbi qeydiyyata çıxarılan vətəndaşların dairəsi müəyyən olunur və təhsili davam etdirmək üçün çağırışa möhlət verilməsi ilə bağlı maddə yeni redaksiyada verilməklə dəqiqlik tənzimləmə qanunda əks olunur. Belə ki, bakalavriatda və magistraturada əyani təhsil alan tələbələrə çağırışa möhlət onların müvafiq olaraq 24 və 26 yaşa tam olanadək veriləcək. Dövlət proqramları və tələbə mübadiləsinə dair hökumətlərarası təqaüd proqramları çərçivəsində təhsil alan çağırışçılar istisna təşkil edəcək.

Nardar BAYRAMLI

Almaniya növbədənəkənar seçkiyə gedir

Şolts Mertsə məğlub olacağı təqdirdə...

Dekabrın 16-da Almaniya Bundestağı hökumət başçısı kansler Olaf Şoltsa etimad göstərməkdən imtina etdi. Əslində nəticə kanslerin istəyinə uyğun oldu - səs çoxluğu Şoltsun vəzifəsindən ayrılmasını təmin etdi. Şolts hökumətinə etimad göstərilməsi üçün

federal parlamentdəki 733 deputatdan ən azı 367-si qərarın lehinə səs verməli idi. Lakin deputatlardan 207-si hökumətin lehinə, 394-ü əleyhinə səs verib, 116 deputat isə bitərəf qalıb. Beləliklə, Şolts hökumət koalisiyasının dağılmasından sonra Almaniya erkən seç-

kilərin keçirilməsinə nail oldu.

Qeyd edək ki, parlamentdə etimad səsverməsi ilə bağlı yazılı sorğu dekabrın 11-də Sosial Demokratlar Partiyasının (SPD) olan kansler Olaf Şolts tərəfindən göndərilib. Qərar 2025-ci il büdcəsinin müzakirəsi zamanı hakim

koalisiyaya daxil olan partiyalar arasında yaranan fikir ayrılığının nəticəsi kimi meydana çıxıb. Növbənin 7-də hökumət başçısı maliyyə naziri, Azad Demokratlar Partiyasının (FDP) sədri Kristian Lindneri vəzifəsindən azad etmişdi - bununla da

Erkən rəy sorğuları hakimiyyətə dəstəyin azaldığını göstərir

SPD və Yaşillərin də daxil olduğu “üçlü kabinet” dağılmışdı.

Gələn il fevralın 23-də...

Hazırkı situasiyada isə Almaniya Prezidenti Frank-Valter Ştaynmayer ölkə Konstitusiyasının 68-ci maddəsinə əsasən, parlamentin buraxılması və yeni seçkilərin təyin edilməsi üçün 21 gün ərzində qərar qəbul etməlidir. Düzü, prezidentin Şoltsun başçılıq etdiyi “ağıllı hökumət”ni saxlayaraq bu addımı atmamaq qərarı vermək kimi səlahiyyəti də var - amma Almaniya tarixində bütün hallarda Bundestaq hökumətə etimad göstərməkdən imtina etdikdə, kabinet buraxılıb. Qanunla seçkilər Bundestaqın etimadsızlıq səsverməsindən sonra 60 gündən gec olmayaraq keçirilməlidir. Kansler növbə-

dənəkənar seçkilər üçün mümkün tarix kimi fevralın 23-nü təklif edib. Xatırladaq ki, Almaniya növbəti seçkilərin tarixi daha əvvəl 2025-ci ilin sentyabrına təyin edilmişdi.

Qeyd edək ki, “üçlü kabinetin” son dövrlərdəki reyting göstəricisi, paralel olaraq hazırkı kanslerin “populyarlığı”nı daşmadan aşağı endirdi. Ölkənin şərqində keçirilən payız seçkilərinin nəticələri isə ona ciddi zərbə olmuşdu - hakim SDP səsvermə keçirilən üç ştatdan yalnız birində (Brandenburgda) liderliyini qoruyub saxlaya bilmişdi. Yaşillər və FDP isə yerli hakimiyyət orqanlarında təmsilçiliyini əhəmiyyətli dərəcədə itirib.

Dekabrın 14-də IN-SA-nın “Bild” üçün keçirdiyi sorğuya əsasən, hazırda Kristian Demok-

SPD səs itirir, müxalifət önə çıxır...

ratik Birlik və Xristian Sosial Birliyinin (CDU/CSU) müxalifət bloku 31 faiz, Şoltsun SPD-i isə 17 faiz dəstəyə malikdir. Sonrakı yeri isə 20 faizlə sağçı Almaniya üçün Alternativ (AfD) partiyası tutur. Yaşillər isə cəmi 11 faiz dəstəklənir. FDP isə Bundestaqa daxil olmaq üçün tələb olunan 5 faizlik səs baryerinin tam sərhəddində dayanıb - bu il yaradılan solçu populist Sara Vaqanknext Birliyi isə daha çox - 8 faiz səsə dəstəklənir. Bu tendensiya davam edərsə, seçkilərin qalibi kimi CDU/CSU hökumət qurmaq hüququ qazanacaq və blokun namizədi Fridrix Merts kansler ola-

Şolts “davam” deyir...

“Ölkəmiz adına, Almaniya adına hər şeyi etməyə davam edəcəyəm. Bunun üçün də öz vətəndaşlardan etimad göstərməsinə xahiş edirəm”. Bu sözlərlə kansler Olaf Şolts dekabrın 16-da parlamentdə özünə etimad məsələsinin Bundestaqda səsverməyə çıxarılması ilə bağlı təqdim etdiyi təklifin müzakirəsi zamanı çıxışını yekunlaşdırıb. Alman seçicilərinin onun tələbinə necə reaksiya verəcəyi isə yalnız gələn il fevralın 23-də bəlli olacaq.

Xatırladaq ki, kanslerə etimad səsverməsindən qabaq müzakirələr tam iki saat çəkib - bunun yarım saati

ərzində Şolts hökumət koalisiyasının dağılmasının səbəblərini izah edib, maliyyə naziri vəzifəsindən azad etdiyi Azad Demokrat Partiyasının (FDP) lideri Kristian Lindner haqqında danışmışdı. Şolts keçmiş naziri “mə-nəvi cəhətdən kifayət qədər yetkin olmayan” adlandıraraq səlahiyyət dövrü ərzində hökumətin fəaliyyəti haqda müsbət fikirlər səsləndirib. O, Ukraynaya dəstək məsələsində öz kursunu yenə də müdafiə edib.

Şoltsun vədləri...

Şoltsun “vida çıxışı” isə həm də “seçkiqabağı platforması”nın bəyanatı sayıla bilər: - Ərzaq məhsullarının ƏDV-ni 7 faizdən 5 faizə endirmək; - Minimum əmək haqqını qaldırmaq; - Daha çox uşaq bağçaları tikmək; - Pensiyaaların mövcud səviyyəsinə zəmanət vermək; - Ölkənin nəqliyyat və enerji infrastrukturunun müasirləşdirilməsinə sərmayə qoymaq;

Qeyd edək ki, ənənəvi olaraq, xarici siyasət məsələsi Almaniyanın seçki yarı-şında böyük rol oynayır, lakin Ukraynadakı münaqişə bu mənzərəni dəyişib. CDU/CSU və Sosial Demokratlar arasında Ukrayna böhranına yanaşmalardakı fərq - hər şeydən əvvəl uzaqmənzilli TAURUS raketlərinin tədarüki məsələsindəki fikir ayrılığı bu dəfə həlledici ola bilər. Merts bu raketlərin göndərilməsini dəstəkləyir - Şolts isə vəziyyətin daha da gərginləşməyindən ehtiyat edərək TAURUS-un Kiyevə göndərilməsinin

- Müdafiə qabiliyyətini gücləndirmək üçün Almaniya böyük xarici firmaları cəlb etmək üçün dövlət subsidiyalarını səxavətlə ayırmaq kimi məsələlər “gələcək hökumətin” əsas prioritetləri kimi önə çıxarılıb.

Düzü, Qərb siyasətçiləri Şoltsun bu “vədlərini” elə də ciddi qəbul etmirlər - səbəb isə bütün bu deyilənləri yerinə yetirmək üçün kifayət qədər maliyyənin olmaması, dövlətin “xəzinə”sində pulun qalmamasıdır. Kansler bunun da qarşısını tapıb - açıq şəkildə bildirib ki, “ölkə konstitusiyasına daxil edilmiş qondarma “borc öyləci” məsələsi ətrafında islahatlar hazırlanacaq”. Yəni növbəti Almaniya hökuməti, əgər bu hökumət yenidən Olaf Şolts rəhbərlik edəcəksə, dövlət borcunu artırmaq niyyətindədir. Kanslerin çıxışı Bundestaqda birmənalı qarşılanmayıb - etirazçı deputatların səsini hakim Sosial Demokrat Partiyasının deputatları alqışlarla boğmağa çalışıblar.

TAURUS Şoltsu vəzifəsindən edəcəkmiki?

əleyhinədir. “Funke” media qrupunun nəşrlərinə görə, SPD-nin seçki proqramının layihəsində Ukraynaya bu cür raketlərin verilməsindən imtina açıq şəkildə qeyd olunub.

P.SADAYOĞLU

Almaniya tarixində ən kəskin iqtisadi böhran

Keçirilən iclasda kanslerlik uğrunda Olaf Şoltsla açıq mübarizə aparacaq parlament müxalifətinin lideri, mühafizəkar CDU/CSU blokundan kanslerliyə namizəd Fridrix Merts də özünün seçki ilə bağlı fikirlərini bölüşüb. Qeyd edək ki, CDU/CSU Almaniya (əvvəllər Almaniya Federativ Respublikasında) sağ mərkəzi siyasi partiyaların blokudur. Bloka iki partiya - Almaniya Xristian Demokrat İttifaqı (CDU) və Bavariya Xristian Sosial İttifaqı (CSU) daxildir. CSU yalnız Bavariyada, CDU isə Bavariya istisna olmaqla, bütün digər ştatlarda fəaliyyət göstərir.

Mertsin sözlərinə görə, hazırkı kansler ölkəni Almaniya tarixində ən kəskin iqtisadi böhran vəziyyətində tərk edir. Merts gələcək nəsillərə böyük maliyyə yükü qoymağı qəbul edilməz hesab edərək, “borc öyləci”nin qaldırılmasının əleyhinə olduğunu bildirib. O, “çox səxavətli şəkildə paylanılan” hesab etdiyi sosial müavinətləri azaltmaqla, ən əsası isə iqtisadi artımı sürətləndirmək yolu ilə lazımı büdcə vəsaitlərinin toplanmasını təklif edib. Bunun üçün isə Merts çıxış yolu da göstərib - bildirib ki, sahibkarlardan yığılan vergiləri azaltmaq, pensiya yaşına çatmış şəxslərə işini davam etdirmək imkanı vermək, iş həftəsinin müddətini artırmaq lazımdır. O deyib ki, bəzi başqa ölkələrdə insanlar Almaniya ildə 200 saat çox işləyirlər.

“Milad atəşkəsi” olacaqmı?

Macarıstanın Baş naziri Viktor Orbanın irəli sürdüyü Rusiya-Ukrayna müharibəsinin həlli üçün sülh planı beynəlxalq səviyyədə geniş müzakirələrə yol açıb. Özünəməxsus siyasi gedişləri ilə fərqlənən Orbanın sülh çağırışına belə həssas yanaşma təsadüfi deyil. Rusiya-Ukrayna müharibəsi uzandıqca onun dünya üçün fəsadları daha ağır olur. Buna görə də başlanğıcda “Rusiyanı uzun sürən yorucu müharibə ilə məğlub etmək” planları quran Avropada da hazırda aktiv döyüşlərin getməsinə münasibət birmənalı deyil. Belə görünür ki, uzanan müharibə Qərbin özü üçün də yorucu olub. Buna görə də müharibənin mümkün qədər tez bir zamanda bitməsi ilə bağlı siyasi çevrələrdə səsləndirilən fikirlər böyük həssaslıqla qarşılanır.

İlk addım sülh planı deyil, atəşkəsdir

Orbanın sülh təklifi ilə dünya gündəminin mərkəzinə gəlməsi onun Tramp-la görüşündən dərhal sonra Putinə telefon açması fonunda baş verib. Məlum olduğu kimi, Tramp hələ seçkiqabağı təşviqat kampaniyası dönməndə prezident seçiləcəyi təqdirdə Rusiya-Ukrayna müharibəsini qısa müddətdə bitirəcəyinə dair vədlər verib. Bu vəddən sonra dünya Ağ Evin yeni sahibini xilaskar kimi qəbul edir. Hərçənd, müharibənin bu günə olan nəticələri, Moskvanın və Kiyevin yanaşmaları arasındakı kəskin ziddiyyət fonunda “müharibənin tezliklə bitəcəyi” vədinə böyük şübhələr var.

Orban indiki gərgin fəzada da sülhün global Şərq və global Qərb üçün daha vacib olduğu qənaətinə çıxış edir. Baş nazirin mövqeyi Avropa İttifaqının və Bayden administrasiyasının yanaşmasından kəskin şəkildə fərqlənir. Onun müharibənin sonuculanması ilə bağlı mərhələli həll planı var və bunu hələ xeyli müddət əvvəl bəyan edib. Macarıstanın Baş naziri hesab edir ki, Ukraynadakı münaqişənin həlli üçün ilk addım sülh planı üzrə razılaşma deyil, atəşkəs olmalıdır. Orbanın qənaətinə görə, hər iki tərəf üçün məqbul olan və qəbul edilən sülh planını gözəlsək, heç vaxt sülh olmayacaq. Viktor Orbanın fikrincə, Ukrayna böhranı bütün dün-

yanın, o cümlədən Avropanın hər iki tərəfi sülhə doğru irəliləməyə sövq edəcəyi beynəlxalq kontekstə ehtiyac duyur. “Bu beynəlxalq kontekst olmadan hər iki tərəfi inandırmaq çox çətin olacaq. Ona görə də sülh ideyasını dəstəkləyən dostlara ehtiyac var”, - deyər Macarıstan lideri vurğulayır.

Seçkilərdə qələbə qazanan və “müharibəni tezliklə bitirəcəm” vədi verən Tramp məhz belə bir “dost” qismində qəbul olunur. Qeyd edək ki, Orban Trampın rəğbət bəslədiyi siyasətçilər sırasında yer alır. Seçkilərdən sonra Orban Tramp-la görüşmək fürsəti qazanan əsaslı siyasətçilərdəndir. Görüş Floridada Mar-a-Lago malikanəsində baş tutub. Dövlət təklifi Trampdan gəlib. Görüşdə həmçinin Amerikanın yeni administrasiyasına qoşulmağa namizəd İlon Mask, Trampın milli təhlükəsizlik üzrə köməkçisi vəzifəsinə təyin edilmiş namizəd Mayk Uots və Macarıstanın xarici işlər naziri Peter Siyarto da iştirak ediblər. Görüşün detalları və Moskvaya hansı mesajların çatdırılacağı barədə məlumatlar verilməmişdir, əsas müzakirə mövzusunun Rusiya-Ukrayna müharibəsinə dair sülh planı olduğu şübhəsizdir.

Trampın bəlli mövzuda Orbanla məhdud çərçivədə müzakirələr aparması da təsadüfi deyil. Burada Macarıstanın Baş nazirinin Rusiya lideri V.Putinlə də münasibətlərinin yüksək səviyyədə olması önə çəkilir. Təsadüfi deyil ki, Tramp-la görüşdən sonra Orban Putinə telefon açıb və Şimal-Şərqi Hərbi Dairə zonasında “Milad atəşi” elan etmək təklifini səsləndirib. O qənaətə gəlir ki, Tramp artıq “müharibəni tezliklə bitirəcəm” planını işə salıb. Yeri gəlmişkən, ABŞ-ın yeni seçilmiş prezidenti son açıqlamalarının birində Rusiya-Ukrayna müharibəsinə son qoyulmağa nail olmaq üçün Rusiya lideri Putinlə əlaqə saxlamaq niyyətində olduğunu bildirib. “Prezident Putinlə danışıqlarım və Prezident Zelenski, Ukrayna nümayəndələri ilə danışıqlarım”, - deyər Tramp bildirib. O vurğulayıb ki, Moskvaya və Kiyev arasında münaqişəni dayandırmaq lazımdır.

Orbanın Baş nazirinin Rusiya lideri V.Putinlə də münasibətlərinin yüksək səviyyədə olması önə çəkilir. Təsadüfi deyil ki, Tramp-la görüşdən sonra Orban Putinə telefon açıb və Şimal-Şərqi Hərbi Dairə zonasında “Milad atəşi” elan etmək təklifini səsləndirib. O qənaətə gəlir ki, Tramp artıq “müharibəni tezliklə bitirəcəm” planını işə salıb. Yeri gəlmişkən, ABŞ-ın yeni seçilmiş prezidenti son açıqlamalarının birində Rusiya-Ukrayna müharibəsinə son qoyulmağa nail olmaq üçün Rusiya lideri Putinlə əlaqə saxlamaq niyyətində olduğunu bildirib. “Prezident Putinlə danışıqlarım və Prezident Zelenski, Ukrayna nümayəndələri ilə danışıqlarım”, - deyər Tramp bildirib. O vurğulayıb ki, Moskvaya və Kiyev arasında münaqişəni dayandırmaq lazımdır.

Vaşinqton, Moskva və Kiyevin gecikməyən münasibəti

Orbanın Rusiyada atəşkəs və Milad bayramları zamanı Rusiya ilə əsirlərin mübadiləsi ilə bağlı daha əvvəl elan edilmiş təşəbbüsünə şərh etməsi istənilir. “Hərbi əməliyyatları dayandırmaq lazımdır. Əgər ilk addım kimi hansısa atəşkəs təklif edilərsə, o zaman bunun nə demək olduğunu diqqətlə öyrənəcəyik”, -

ki, Moskva Orbanın təşəbbüsünə dərhal reaksiya verib və iki lider arasındakı söhbətdən dərhal sonra Rusiya Federal Təhlükəsizlik Xidməti Macarıstanın Moskvadakı səfirliyinə məbusların mübadiləsi ilə bağlı təkliflər təqdim edib.

Müharibə tərəfi olan Kiyev isə Budapeştin təşəbbüsünü müsbət qarşılamayıb. Belə ki, Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski Orbanla atəşkəs danışıqlarını müzakirə etmək istəməyib. Macarıstanın xarici işlər naziri Peter Siyarto isə deyib ki, V.Orban tərəflər arasında atəşkəsi müzakirə etmək üçün V.Zelenski ilə danışmaq istəyib, amma rədd cavabı alıb.

Belə olan halda sual yaranır: Tramp müharibəni tezliklə bitirməyə necə nail olacaq? Əlbəttə, ABŞ-ın Ukraynanın əsas dəstəkçisi qismində çıxış etdiyini nəzərə almaq lazımdır. Nəzəri və praktiki cəhətdən Vaşinqtonun müharibənin gedişinə təsir imkanları var. Sualın cavabı olaraq bildirək ki, Kiyevin mövcud reallıqlarla sülhə məcbur edilməsi ehtimalları kifayət qədər yüksəkdir.

MÜBARİZ

Uzaq Şərq üçün “desert”...

Yeni nizam “köhnə dünya”da nələri dəyişəcək?

XXI əsrin ikinci onilliyində global dünya özünün hədəflərini müəyyənləşdirərkən iki istiqamət xüsusi olaraq ön plana çıxdı. Birincisi, qütblərarası savaşın daha kəskin hal alması idi ki, burada “göy qanad”ın “qırmızı qanad”a qarşı apardığı siyasi demarş daha çox hiss olunurdu. Başqa sözlə, kollektiv Qərb koalisiyası daxili problemlərinin həlli üçün kənardan “qığılcım” axtarır - iqtisadi gerisayım diqqəti daha fərqli coğrafiyalara yönəldir. İkinci amil isə sırf iqtisadi mübarizə və ya müharibədir. Beləliklə, son illərdə nəzərəçarpan dərcədə dərinləşən qütblərarası savaş yaxın dövr üçün dünyanın yeni siyasi-iqtisadi düzənini formalaşdırmaq, yeni hərbi-diplomatik “atlasını” qurmaq və ən əsası qüvvələr balansını tarazlamaq üçün yeni mərhələyə qədəm qoyub.

Şərq konseptualizmi Qərb radikalizminə qarşı...

Qərb hegemoniyası Şərq harmoniyasına ududur...

İstər Asiyada, istərsə də Avropada baş verən proseslər qarşıdakı mərhələdə yeni münasibətlər sisteminin meydana çıxmasını, o cümlədən yeni platformaların yaranmasını şərtləndirir. Başqa sözlə, qütblər də öz aralarında spesifik xarakterinə görə təsnifatlandırılır. Bununla bağlı Qərb mətbuatı da “həyəcan signalı” verir. “The Washington Post”, “New York Times” kimi nəşrlər Qərb ölkələrinin son iki yüz illik iqtisadi-siyasi, hərbi hegemonluğunun 2040-cı ilə qədər yeni güclər tərəfindən ən azı “dəyiş-

diriləcəyini” yazır. ABŞ, Avropa İttifaqı kimi güclərin üstünlüyünün əsasən iqtisadi fəallığa əsaslandığını önə alan siyasi ekspertlər cəmiyyəti 100 il öncəki vəziyyətə nəzər salmağı “təvsiyə edirlər” - məsələn, 1950-ci ilə qədər yalnız ABŞ-ın alıcılıq qabiliyyəti pariteti Çin, Hindistan və Rusiyanın birləşməsindən daha böyük ümumi daxili məhsula malik idi. 2000-ci ildə isə hazırda Moskvaya qarşı sanksiyalar tətbiq edən dövlətlər - Avropa İttifaqı və əksər NATO ölkələri, həmçinin Yaponiya, Cənubi Koreya,

Avstraliya, Yeni Zelandiya, Tayvan, İsveçrə və Singapur - dünya ÜDM-in 80 faizə qədərini istehsal ediblər. 2020-ci ilə qədər bu rəqəm 60,4 faizə düşüb. Yeni nizamın bir addımlığında dayandırıb - məsələn, 1950-ci ilə qədər yalnız ABŞ-ın alıcılıq qabiliyyəti pariteti Çin, Hindistan və Rusiyanın birləşməsindən daha böyük ümumi daxili məhsula malik idi. 2000-ci ildə isə hazırda Moskvaya qarşı sanksiyalar tətbiq edən dövlətlər - Avropa İttifaqı və əksər NATO ölkələri, həmçinin Yaponiya, Cənubi Koreya,

Uzaq Şərq iqtisadi güc mərkəzi kimi...

Təbii ki, Şərqdən, xüsusilə Uzaq Şərqdən danışan zaman bu coğrafiyanın global dünya üçün güc potensialı anlamını daşıdığını unutmamaq lazımdır. Məsələn, Uzaq Şərqi əsas “iqtisadi rıçaq” funksiyasını daşıyan BRICS açıq şəkildə həm göstəricilərinə görə müsbət mənada fərqlənir, həm də iqtisadi dayanıqlılıq əmsali daha yüksək kimi görünür. Uzaq Şərq Qərbdən daha sürətli böyüyür - güc balansının dəyişməsi o qədər açıq görünür ki, bunu bəzi misallarla da sübut etmək olar:

- Uzaq Şərq hətta Qərbin Rusiya ilə konfliktindəki ümumi gücünə belə tab gətirə bilər;

- Sanksiyalaşdırma davamlı şəkildə artan xətt təşkil etdiyi halda, Uzaq Şərq açıq şəkildə yeni iqtisadi aura yaradır;

- Qərbin “gec qavradığı” iqtisadi düstür öz işini görür - Şərq-Qərb tranziti üzə diversifikasiya siyasəti yürütməklə Şərq Qərbi belə demək mümkündürsə, özündən “asılı” vəziyyətə salır.

- Yeni ticarət xəttləri aktuallaşdırmaq Qərbin əsrlərlə Şərq üzərindəki hakimiyyəti üçün “Domokl qılıncı” olmuş “Trans-okean” daşımaçılıq əhəmiyyətini itirir - bu həm təhlükəsizlik, həm də iqtisadi sərfəlilik baxımından diqqəti cəlb edir.

Beləliklə, yeni nizamda hazırkı tendensiyanın davam edəcəyi və diqqətin yeni böyük iqtisadiyyatların yaradılmasına yönəldilməsi maraqlı nəticəyə yol açacaq: Təsdiqi deyil ki, bir çox Qərb mənbələri açıq şəkildə Rusiyaya qarşı sanksiyalar tətbiq edən ölkələrin sıralarını seyrələ-

diyini etiraf edir və bunu həm də Uzaq Şərq ilə ticarətə bağlayır - məsələn, vaxtilə bu ölkələr ümumi iqtisadi istehsalın 70 faizinə yaxınına təşkil edirdisə, son 2 ildə azalma geniş şəkildə gözü çarpmışdır. Hətta proqnozlara görə, 2027-ci ilə qədər bu rəqəm 50 faizə yaxınlaşacaq.

2040-cı ilə qədər isə Çin və bəzi Şərq ölkələri birgə alıcılıq qabiliyyəti pariteti baxımından ABŞ və səkkiz ən böyük ölkənin birləşməsindən daha böyük ÜDM-ə sahib olacaqlar. Buna Braziliya, Meksika, İndoneziya və Türkiyə kimi digər inkişaf etməkdə olan güclərin Uzaq Şərqlə yaxın partnyorluğunu da əlavə etsək, yeni nizamda global güc balansını daha sürətlə dəyişəcək. Bu yüksələn güclər öz potensiallarını təmərküzləşdirsələr, iddia olunduğu kimi, Qərbin iki yüz illik global iqtisadi hökmranlığına yaxın illərdə son qoyula da bilər. Bunun üçün isə yeni nizamın əsas əməkdaşlıq platformaları özünü bütün layihələr üzrə təsdiqləməlidir (həm də Zəngəzur dəhlizi layihəsi üzrə - P.S.)...

miş Ştatlar Tayvana 300 milyon dollarlıq mümkün pilotsuz təyyarə satışı təsdiqləyib. Bunun qarşılığında isə Çin Mədəniyyət Nazirliyi tərəfləri

azaldılması barədə razılaşma əldə ediblər. Hindistan və Çin Himalaylardakı uzanan hərbi qarşıdurmanın tənziqlənməsi üçün yeni sərhəd razı-

Hərbi çəkişmələr isə Uzaq Şərq üçün artıb-azalan fəza ilə dəyişir - bu, təxminən 100 ildir ki, bu fonda “davam edir”. Məsələn, yeni mərhələ üçün verilən əsas proqnoz ABŞ-ın Çinin süni zəka və hərbi texnologiyalarını məhdudlaşdırmaq üçün sanksiyaları gücləndirməsi istiqamətindədir ki, bu da iki ölkə arasında münasibətləri daha da

dən tutmuş, “raket başlıqlarının” mahiyyət etibarilə kütləvi qətləmlər törətməsi ehtimalının önə çıxmasına qədər bütün detallar daxilidir. Son günlərdə Cənubi Koreyada baş verənlər isə bəzi ekspertlər tərəfindən Qərbin “nəbz yoxlanışı” sayılır. Yeni mərhələdə ictimai rəyi Koreya yarımadasında başlama ehtimalı böyük

Qeyd edildiyi kimi, Uzaq Şərqi

“Yalançı signal” gerçək müharibənin xəbərçisidirmi?

gərginləşdirir. Mövcud durumda Yaponiya ilə ABŞ arasındakı hərbi əməkdaşlıq da Uzaq Şərqi səssizliyi pozan amil kimi qəbul olunur.

Uzaq Şərqi “həllolunmaz” sayılan əsas problemi isə təbii ki, ikidir - birincisi, illərə dayanan və Qərbin maraq savaşının “qurbanına” çevrilən Tayvan məsələsi, ikincisi isə KXDR ilə Cənubi Koreya arasında mövcud müharibə ehtimallarının 2025-ci ildə daha da güclənməsi. Buraya raket sınaqlarının keçirilməsinin intensivləşməsin-

olan gərginliyə hazırlamaq mətdolarından biri də məhz “yalançı signal”dır (Lojny vizov). Hər iki ölkənin genişmiqyaslı hərbi təlimlər keçirməsi regionda təhlükəsizliyi açıq təhdid edir.

Yeni mərhələ üçün Uzaq Şərqdə “hərbi hazırlıq” məsələsində Qərb də boş dayanmayıb:

- ABŞ regiondakı hərbi mövcudluğunu artırır;

- ABŞ və digər Qərb ölkələri “Tayvana dəstək” bəyanat-

ları Uzaq Şərqi daim gərginlik altında saxlayır;

- Yaponiyanın yeni dünya müharibəsində iştirak imkanları araşdırılır və dünyanın ən böyük 8-ci hərbi büdcəsinə malik olan Tokio hələ ki, silahlı qüvvələrdən ələ keçirilməsinə və sülhü qorumaq üçün istifadə etdiyini bildirir. Yaponiyanın konstitusiyasında müharibə elan etməklə bağlı müddəalar yer alsa da, təhlükəsizlik müqavilələri çərçivəsində ABŞ ilə birlikdə hərbi əməliyyatlar keçirməsi də istisna edilə bilməz.

daxili aurası daha çox səssizliyi özündə ehtiva edir. Təəssüf ki, digər qütblün müdaxilələri bu səssizliyi tez-tez pozur. Məsələn, Uzaq Şərqlə bağlı yeni nizamdan danışarkən siyasi analitiklər iddia edirlər ki, ABŞ toqquşma üçün bütün gizli silahlarını toplayır. Hazırda regiona fəal şəkildə silah yığılmasına baxmayaraq, mümkün toqquşma vaxtı yalnız Ukrayna müharibəsi bitdikdən sonra məlum ola bilər. Müharibənin iqtisadi maliyyə tərəfi də düşünülüb - iddia olunur ki, Ukraynada döyüşlər bitən kimi müharibəni stimullaşdıran maliyyə tranşının mühüm bir hissəsi Tayvana yönələcək. Bu ilin iyununda Birləş-

“hərbi sui-qəsd”i dayandırmağa çağırış edib. Amma dəyərsiz prosesə dayanmayacaq - sentyabrda ABŞ Tayvana 567 milyon dollarlıq hərbi yardım göstərəcək...

ABŞ-ın mümkün müharibə ehtimalına qarşı Çin də hərəkətsiz dayanmır. İl ərzində qabaqcadır tədbirlər görülüb. Ən əsası Çin öz sərhədlərini möhkəmləndirir. Pekinin bu istiqamətdə ilk addımı isə BRICS çərçivəsində müttəfiqi olan Hindistanla razılaşmaların əldə olunmasına hədəflənib. Belə ki, Hindistanın baş naziri Narendra Modi və Çin lideri Si Cinpin bu il sərhəddə gərginliyin

laşmasının həyata keçirilməsinə başlayıblar. Razılaşmanın konkret detalları açıqlanmır - baş verənlər isə yeni bir ehtimal ortaya çıxarır. Mümkün müharibə ehtimalı “döyüş poliqonu”nun sərhədlərini də genişləndirir. ABŞ bu müharibədə AUKUS-a “arxayındır”, Çinin də BRICS ölkələri ilə “çiyin-çiyinə” vermək ehtimalı az deyil. Beləliklə, yeni nizam Uzaq Şərq üçün hərbi mənada AUKUS-un, iqtisadi mənada isə Qərb partnyorluğunun məhdudlaşdırılması strixləri ilə bəzənir...

Parviz SADAYOĞLU

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Azərmtəbuaatyayımı” ASC - 0124411991, “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Beynəlxalq Migrant Günüdür!

Demoqrafik proseslərin formalaşmasında...

Bu gün miqrasiya bütün dünyada sosial dəyişikliklərin bir faktoru kimi diqqət çəkir. Söz yox ki, miqrasiya demoqrafik proseslərin formalaşmasında mühüm rol oynayır və əhalinin etnik-mədəni tərkibini yaradır. Realıq budur ki, bu gün beynəlxalq münasibətlər sistemində miqrasiya geosiyasəti artıq yeni formalaşan bir istiqamət statusu qazanıb.

Yeri gəlmişkən, bu gün bütün dünyada Beynəlxalq Migrant Günüdür. 1990-cı il 18 dekabrda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT)

Baş Assambleyası “Bütün öməkçi miqrantların və onların ailə üzvlərinin hüquqlarının müdafiəsi haqqında” Konvensiya qəbul edib. İlk beynəlxalq miqrantlar günü ilə bağlı tədbirlər Filippinin paytaxtı Maniladakı BMT binasında - yerli idarəçilər, xarici diplomatlar və beynəlxalq sivil quruluşların nümayəndələri tərəfindən keçirilib. 2000-ci ildə isə BMT Baş Assambleyası Konvensiyanın qəbul olunduğu günü Beynəlxalq Migrant Günü elan edib. Azərbaycan bu Konvensiyaya 1998-ci ildən qoşulub.

1993-cü ildən etibarən ölkəmizdə miqrasiya sahəsində ardıcıl tədbirlər görüldü, qanunvericilik təkmilləşdirilib. İqtisadi inkişafın və sabitliyin təmin olunması, neft layihələrinin gerçəkləşməsi xarici investorların və öməkçi miqrantların ölkəmizə axınına səbəb olub.

Ötən əsrin 90-cı illərində Heydər

Əliyevin başçılığı altında Azərbaycan dövlətçiliyi tarixində ilk dəfə milli, müstəqil miqrasiya siyasəti həyata keçirilməyə başlayıb. Bu tarixi bir nailiyyət idi. Çünki sovetlər dönmində respublikaların miqrasiya spesifikasiyası nəzərə alınmırdı. Ümumi siyasi ideoloji xətt əsasında bir çox azsaylı xalqların məcburi deportasiyası

Bir coğrafiyadan digərinə...

Miqrasiya və miqrantlar mövzusu müasir dünyada geniş müzakirələrə səbəb olan aktual məsələdir. Miqrasiya insanların fərdi və ya kütləvi şəkildə bir coğrafiyadan digər coğrafi məkana köç etməsi, orada məskunlaşması, işləməsi mənasını verən beynəlxalq termindir. Baş verən müxtəlif siyasi və iqtisadi proseslər miqrasiyanın, xüsusilə sosial-iqtisadi miqrasiyanın genişlənməsinə təsirsiz ötüşmür. Qanuni və qanunsuz, beynəlxalq və ölkədaxili, könüllü və məcburi, daimi və müvəqqəti, ailə birliyi və “beyin axını” kriteriyaları ilə təsnifatlaşdırılan miqrasiyanın coğrafiyası və həcmi genişləni. Hətta son dövrlər miqrasiyanın yeni tipləri - yüksək təsnifatlı kadrların miqrasiyası və çox vaxt qanunsuz miqrasiyaya əsas verən ixtisasız şəxslərin miqrasiyası formalaşmış. Məcburi miqrasiya tendensiyası da artır. Hər dövlətin bu prosesi milli maraqlar, miqrasiya qanunları ilə tənzimləməsi son dərəcə vacib məsələdir. Bu bəşəri prosesin genişlənməsinin əsasında müxtəlif səbəblər durur. Səbəblər isə sosial-iqtisadi, mədəni-siyasi, etnik-dini məqamlarla bağlı məcburi və ya könüllü xarakterlidir.

Azərbaycanın miqrasiya siyasəti

da sovet dönmində baş verən hallardan idi. Övvəllər deportasiya olunaraq Gürcüstana, oradan da Orta Asiya Respublikalarına köçürülən məshəti türkləri 1989-cu ildə Özbəkistanda baş vermiş münaqişə nəticəsində Azərbaycana pənah gətirdi. 1989-1991-ci illər ərzində onların sayı 51 649 nəfər təşkil edirdi.

Bu cür fəvqəladə miqrasiya vəziyyətində tarixi nailiyyət olan suveren Azərbaycanın müstəqillik taleyi də, demək olar ki, həm də miqrasiya siyasətinin təməllərini düzgün müəyyənəlməkdən birmənalı şəkildə asılı idi. 1990-cı illərdə miqrasiya siyasəti sahəsində qəbul olunan qanunlar, verilən fərmanlar, imzalanan beynəlxalq sənədlər, miqrasiyanın idarə olunması ilə bağlı milli strategiyaların müəyyənəlməsi diqqəti cəlb edir.

Xüsusilə qeyd etmək lazımdır ki, hazırda dövlətimiz BMT və digər beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində özünə götürdüyü öhdəliklərə tam və vaxtında əməl edir. O cümlədən, Azərbaycan BMT-nin Miqrasiya Təşkilatı ilə mütəmadi əməkdaşlıq edə

rək qoşulduğu Konvensiyanı yerinə yetirmək, həmçinin

1990-cı il 18 dekabrda Birləşmiş Millətlər Təşkilatının (BMT) Baş Assambleyası “Bütün öməkçi miqrantların və onların ailə üzvlərinin hüquqlarının müdafiəsi haqqında” Konvensiya qəbul edib. İlk beynəlxalq miqrantlar günü ilə bağlı tədbirlər Filippinin paytaxtı Maniladakı BMT binasında - yerli idarəçilər, xarici diplomatlar və beynəlxalq sivil quruluşlarının nümayəndələri tərəfindən keçirilib. 2000-ci ildə isə BMT Baş Assambleyası Konvensiyanın qəbul olunduğu günü Beynəlxalq Migrant Günü elan edib. Azərbaycan bu Konvensiyaya 1998-ci ildən qoşulub

miqrasiya məsələsinə global miqyasda yanaşmağı özünə prioritet seçib. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə bu sahədə ardıcıl tədbirlər görülür. Azərbaycanın miqrasiya sahəsindəki siyasəti ölkənin sosial-iqtisadi maraqlarının qorunması ilə yanaşı, miqrantların həyat və fəaliyyəti üçün əlverişli şəraitin yaradılmasına, onların hüquqlarının müdafiəsinə yönəlib.

Ən çox miqrant olan ölkələr

İkinci yerdə isə 15,8 milyon miqrantla Almaniya qərarlaşıb. Qoribə olsa da üçüncü yerdə Səudiyyə Ərəbistanı Krallığıdır ki, burada miqrant sayı 13,5 milyon təşkil edir. Dördüncü yerdə 11,6 milyon miqrantla Rusiya, beşinci yerdə 9,4 milyon miqrantla Böyük Britaniya qərarlaşıb. Sürətlə inkişaf etməkdə olan Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ) 8,7 milyon miqrantla altıncı sırada yer alır.

Beynəlxalq Miqrasiya Təşkilatının (IOM) rəsmi hesablarında dünyanın ən çox miqrant olan on ölkəsi açıqlanıb. Hesabata əsasən, dünyada ən çox miqrant olan ölkələr arasında birinci yerdə ABŞ dayanır. Belə ki, hal hazırda bu ölkədə 50,6 milyon-dan çox miqrant yaşamaqdadır.

Miqrant sayına görə, Fransa 8,5 milyon miqrantla dördüncü, Kanada 8 milyon miqrantla səkkizinci sıradadır. 7,7 milyon miqrantla doqquzuncu yerdə Avstraliya yer alıb. 10-cu yerdə isə 6,8 milyon miqrantla İspaniya qərarlaşıb.

Yeganə BAYRAMOVA

“Nar” Şirvanda yeni satış və xidmət şəbəkəsini təqdim etdi!

Azərbaycanın bütün bölgələrində sərfəli və keyfiyyətli rabitə xidmətlərini genişləndirməyə davam edən “Nar” üstün müştəri təcrübəsinə əsaslanan növbəti Nar mağazasını istifadəyə verdi.

Şirvan şəhərində, Xaqani küçəsi 19-da yerləşən yeni “Nar” mağazası genişliyi, müasir interyeri və rahat müştəri xidməti sahəsi ilə seçilir. Mağazada müştəri xidmətləri ilə yanaşı, müxtəlif

smartfon və aksesuarların satışı həyata keçirilir. Şirvan şəhərinin sakinləri, mağazanın açılışı haqqında SMS vasitəsilə məlumatlandırılıb.

Açılış mərasiminə qatılan “Nar”ın Baş icraçı direktoru Qunnar Panke qeyd edib ki, 80 mindən çox əhali olan Şirvan şəhərinə xidmət göstərəcək yeni mağaza “Nar”ın bölgələrdə olan diqqətinin nümunəsidir.

“Hər kəs üçün sərfəli rabitə xidmətlərini təqdim etmək prinsipini əsas götürən “Nar”, yeni mağazalarının açılışı ilə bu siyasətini bir daha sübut edir. Müştəriyə fərdi yanaşma, sərfəli seçimlər və müasir xidmət təqdim edən “Nar” satış şəbəkəsi şirkətin müştəri yönümlü fəaliyyətinin nəticəsidir,”- deyə Q.Panke bildirib.

Sizə ən yaxın “Nar” mağaza-

sını nar.az saytından seçə bilərsiniz.

“Nar” hal-hazırda 2,2 milyon abunəçiyə yüksək keyfiyyətli rabitə xidmətləri göstərməkdədir. “Nar” son 5 ildə Müştəri Loyallığı İndeksində görə ölkədə lider mobil operatorudur. Mobil operator müştəriyönümlülük strategiyasına sadıq qalaraq sərfəli qiymət qarşılığında üstün xidmət təqdim edir.

2024-cü ilin son altı ayında “Qadın Dəstək Xətti”nə 600-ə yaxın müraciət daxil olub

Azercell-in təşəbbüsü ilə yaradılan xidmət çətin həyat şəraitində olan qadınlara dəstək olur

2024-cü ilin iyun-noyabr ayları ərzində “Qadın Dəstək Xətti”nə ümumilikdə 586 müraciət daxil olub. Onların 256-sı hüquqi dəstək, 191-i nikahın pozulması, 59-u məişət zorakılığı, 46-sı sosial-maddi rifah, 21-i sığınacaq axtarışı, 13-ü isə səhiyyə hüquqlarının təmin olunması ilə əlaqədar olub.

Qeyd edək ki, bütün müraciətlər məzmununa uyğun olaraq müvafiq qurumlara yönəldirilir, ehtiyac olduqda qadınlara hüquqi məsləhətlər verilir və ilk psixoloji dəstək göstərilir. Zəruri hallarda müraciət edən şəxslərlə görüşlər keçirilir, qadınlara sığınacağa yerləşdirmə və mühafizə orderinin alınması

ilə bağlı dəstək verilir. Xidmətə müraciət edən qadınların məlumatlarının gizliliyi təmin edilir və bilgilər yalnız onların razılığı ilə aidiyyəti qurumlarla paylaşılır.

Azercell-in təşəbbüsü və dəstəyi ilə yaradılan, “Ümidli Gələcək” İctimai Birliyi tərəfindən idarə edilən “Qadın Dəstək Xətti” çətin həyat şəraitində olan qadınlara yardım etmək məqsədi daşıyır. Xidmətin daha əlçatan olması üçün “Qadın Dəstək Xətti”nin peşəkar işçi heyəti 24 saat fəaliyyət göstərən 116111 qısa nömrəsi, “Facebook” və “Instagram” səhifələri vasitəsilə xidmət göstərir.

İdman Bakıda üzgüçülük üzrə “Parlaq Ulduz” Uşaq Liqasının III final mərhələsi keçiriləcək

Dekabrın 28-də Bakıda üzgüçülük üzrə “Parlaq Ulduz” Uşaq Liqasının III final mərhələsi start götürəcək.

“Report” Azərbaycan Üzgüçülük Federasiyasının mətbuat xidmətinə istinadən xəbər verir ki, yarışda 200-ə yaxın idmançı mübarizə aparacaq.

Bakı Su İdman Sarayında bir gün davam edəcək “Parlaq Ulduz” Uşaq Liqasının final mərhələsinin qalibləri diplom və medallarla təltif olunacaqlar. Həmçinin ən yüksək xal toplayan üzgüçülər Bakı şəhər

ynığmasının tərkibinə daxil ediləcəklər.

Qeyd edək ki, yarış Azərbaycan Üzgüçülük Federasiyasının, Bakı şəhəri Gənclər və İdman İdarəsinin təşkilatçılığı ilə keçiriləcək.

“Qarabağ” Azərbaycan çempionatlarında 900-cü ev qolunu vurub

“Qarabağ” Azərbaycan çempionatlarında 900-cü ev qolunu vurub.

“Report” Peşəkar Futbol Liqasının mətbuat xidmətinə istinadən xəbər verir ki, bu, Məslə Premier Liqasının XVII turuna təsadüf edib.

“Sumqayıt”la görüşdə vurulan sonuncu top yubiley xarakteri daşıyır. “Qarabağ”ın öz meydanındakı 900-cü qoluna Toral Bayramov imza atıb.

Ağdam klubu “900”ə 464-cü ev matçında çatıb. “Qarabağ” öz meydanında 900 və daha çox qol vuran ikinci komanda olub. Bununla yanaşı “Neftçi” öz meydanında bu qədər qola imza atıb.

Qeyd edək ki, “Qarabağ”ın ilk ev qolunu 1992-ci il mayın 3-də Sabirabad “İnşaatçı”sı ilə matçda Mehman Alişanov vurub.

Maliyyə və mədəniyyət bir arada: akart yeni dizaynlarını təqdim edir!

İnnovativ maliyyə həlli olan akart beynəlxalq ödəniş sistemi Visa və Milli İncəsənət Muzeyi ilə birlikdə yeni kart dizaynlarını təqdim edir. Bu tərəfdaşlıq çərçivəsində Səttar Bohlulzadə, Vəcihə Səmədova, Tahir Salahov, Mikayıl Abdullayev, Öyübu Məmmədov, Rəsim Babayev və Azərbaycanın digər görkəmli rəssamlarının sevilən əsərləri indi akart üzərində əks olunur.

Mədəni irsimizin daha geniş auditoriyaya tanıdılmasına yönəlmis layihə milli incəsənət nümunələrinin istifadəçilərin gündəlik həyatına inteqrasiyası üçün də xüsusi imkan yaradır.

A-Solutions Elektron Pul Təşkilatının Baş İcraçı Direktoru Həsən Həsənov vurğuladı: “Bu layihəni ərəsəyə gətirməkdə məqsədimiz Azərbaycan mədəniyyətinin zənginliyini müasir maliyyə texnologiyaları vasitəsilə təbliğ etməkdir. Ümid edirik ki, layihə həm istifadəçilərimiz, həm də incəsənət həvəskarları tərəfindən yüksək qiymətləndiriləcək, qabaqçıl və müasir maliyyə həllərimiz isə milli incəsənət nümunələri ilə birgə hər an, hər yerdə hamı üçün əlçatan olacaq.”

Layihənin tərəfdaşı Visa-nın regional direktoru Nurlan Hacıyev qeyd etdi: “A-Solutions və Milli İncəsənət

Muzeyi ilə əməkdaşlıq edərək bu xüsusi kart dizaynlarını ərəsəyə gətirməkdən məmnunluq duyuruq. Bu əməkdaşlıq təkə istifadəçilərimizin maliyyə təcrübəsinə yaxşılaşdırmaqla kifayətlənmir, həm də Azərbaycanın zəngin mədəni irsini təbliğ edir. İnənirəm ki, incəsənətin gündəlik maliyyə əməliyyatlarına inteqrasiyası ölkənin mədəni irsinə olan marağın artmasına da töhfə verəcək.”

Hər bir akart istifadəçisi bu yeni dizaynları tamamilə ödənişsiz əldə edə bilər. Seçiminizi akart mobil tətbiqi vasitəsilə edin və milli incəsənətimizi təəcəssüm edən innovativ kartlara sahib olun!

Xatırladaq ki, akart “A-Solutions Elektron Pul Təşkilatı” MMC tərəfindən təqdim olunur. Şirkət 16 May 2024-cü il tarixində Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən lisenziya əldə edən ilk elektron pul təşkilatı kimi fəaliyyətə başlamışdır. “Azercell Telekom” MMC-nin tərəfdaş şirkəti olan A-Solutions, yeni nəsil maliyyə həlli ilə nağdsız hesablaşmalara çıxışı olmayan əhali üçün bu xidməti əlçatan etməyi hədəfləyir.

Daha ətraflı məlumat üçün: <https://akart.az/>